

DOSTOJANSTVO

Nasilje nad ženskami: vseevropska raziskava

Rezultati na kratko

FRA

EUROPEAN UNION AGENCY FOR FUNDAMENTAL RIGHTS

V tem poročilu so obravnavane zadeve zlasti v zvezi pravico do človekovega dostojanstva (člen 1), pravico do osebne celovitosti (člen 3), načelom nediskriminacije, vključno s prepovedjo diskriminacije na podlagi spola (člen 21), pravico do enakosti žensk in moških (člen 23), pravico do učinkovitega pravnega sredstva in nepristranskega sodišča (člen 47), ki se uvrščajo pod naslove I „Dostojanstvo“, III „Enakost“ in VI „Pravice“ Listine Evropske unije o temeljnih pravicah.

**Europe Direct je služba za pomoč pri iskanju odgovorov
na vprašanja v zvezi z Evropsko unijo.**

Brezplačna telefonska številka (*):
00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Informacije so brezplačne, kakor tudi večina klicev (nekateri operaterji, telefonske govorilnice ali hoteli lahko klic zaračunajo).

Fotografije na naslovnici ter straneh 9 in 15: © Shutterstock; iStockphoto

Veliko dodatnih informacij o Evropski uniji je na voljo na internetu (<http://europa.eu>).

FRA – Agencija Evropske unije za temeljne pravice
Schwarzenbergplatz 11 – 1040 Dunaj – Avstrija
Tel. +43 158030-0 – Faks +43 158030-699
Email: info@fra.europa.eu – fra.europa.eu

Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije, 2014

ISBN 978-92-9239-394-6
doi:10.2811/61976

© Agencija Evropske unije za temeljne pravice, 2014
Reprodukcija je dovoljena z navedbo vira, razen za komercialne namene.

Nasilje nad ženskami: vseevropska raziskava

Rezultati na kratko

Predgovor

Podatki v tem poročilu – ki temelji na razgovorih z 42 000 ženskami v 28 državah članicah EU – kažejo, da je nasilje nad ženskami, in zlasti nasilje na podlagi spola, zaradi katerega so nesorazmerno prizadete ženske, huda zloraba človekovih pravic. EU si preprosto ne more privoščiti, da bi jo spregledala.

Ženske, ki so sodelovale v raziskavi, so odgovarjale na vprašanja o svojih izkušnjah s fizičnim, spolnim in psihološkim nasiljem, vključno z nasiljem med partnerjema („nasiljem v družini“), ter tudi o zalezovanju, spolnem nadlegovanju in vlogi, ki jo imajo nove tehnologije pri njihovih izkušnjah z zlorabami. Raziskava je vsebovala tudi vprašanja o izkušnjah žensk z nasiljem v otroštvu. Podoba, ki se izrisuje na podlagi odgovorov, kaže na številne zlorabe, ki vplivajo na življenje marsikatere ženske, a se sistematično premalo prijavljajo oblastem. Tako je bila na primer nekaj manj kot vsaka tretja ženska od 15. leta starosti žrtev različnih oblik fizičnega nasilja, kar ostaja na ravni vsake četrte ženske, ki je doživela nasilje, če ne upoštevamo „blažjih“ primerov, kot je „porivanje ali suvanje“; vsaka deseta ženska je bila od 15. leta starosti žrtev neke oblike spolnega nasilja, vsaka dvajseta pa je bila posiljena. Po drugi strani je bila nekaj več kot vsaka peta ženska žrtev fizičnega in/ali spolnega nasilja sedanjega ali prejšnjega partnerja, nekaj več kot vsaka deseta ženska pa je navedla, da je bila pred 15. letom starosti žrtev katere od oblik spolnega nasilja odraslega. V ponazoritev naj navedemo, da je najhujši primer partnerjevega nasilja policiji prijavilo samo 14 % žensk, najhujši primer nasilja tretjih oseb pa 13 % žensk.

Glede na večletne vztrajne zahteve z različnih strani po celovitih podatkih o nasilju nad ženskami – vključno z več predsedstvi Sveta EU, nadzornimi organi, kot je Odbor ZN za odpravo diskriminacije žensk, in Svetom Evrope – je z objavo rezultatov raziskave napočil pravi trenutek za boj proti nasilju nad ženskami na podlagi dokazov, ki jih ponuja raziskava za 28 držav. Prihodnje strategije EU o enakosti med spoloma bi lahko pri obravnavi ključnih problematičnih področij z vidika izkušenj žensk z nasiljem temeljile na ugotovitvah raziskave, vključno z oblikami nasilja, ki so nove ali na novo odkrite na podlagi pričevanj žensk, kot sta zalezovanje in zloraba novih tehnologij. Rezultati, ki so predstavljeni v poročilu, so tudi dovolj prepričljiva spodbuda, da države članice EU ratificirajo Konvencijo Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini (Istanbulsko konvencijo) ter da o pristopu h konvenciji razmisli tudi EU. Ugotovitve poleg tega kažejo, da je treba okrepiti izvajanje sedanjih ukrepov EU, namenjenih žrtvam nasilja – predvsem prek direktive EU o žrtvah –, in poudarjajo pomen ciljno usmerjene zakonodaje in politik EU za spopad z nasiljem nad ženskami, kot sta evropska odredba o zaščiti in uredba o vzajemnem priznavanju zaščitnih ukrepov v civilnih zadevah, ki bosta učinkovali samo, če se bosta tudi dejansko uporabljali v praksi.

Poleg odzivov na nasilje nad ženskami na ravni ustanov EU in držav članic EU je jasno tudi, da bi morali ukrepe za boj proti nasilju nad ženskami izvajati različni akterji, vključno z delodajalci, zdravstvenimi delavci in ponudniki spletnih storitev, če jih naštejemo samo nekaj. To je posebno pomembno, ker veliko žensk svojih izkušenj z zlorabo ne prijavi organom, torej nasilje nad ženskami večinoma še naprej ostaja skrito, storilci pa nekaznovani. Zaradi tega je treba temeljiteje preučiti različne načine za opozarjanje na nasilje nad ženskami in spopad z njim. Objava poročila in ukrepi, ki jih morajo na njegovi podlagi sprejeti politiki in oblikovalci politike, bodo morda ženske, ki so bile žrtve nasilja, a so molčale, pripravili do tega, da bodo spregovorile. To je posebno pomembno v državah in nekaterih skupinah, kjer se ni v navadi odprto pogovarjati o osebnih izkušnjah z nasiljem, kjer se organom prijavi malo primerov nasilja in nasilje nad ženskami ne velja za pomembno politično vprašanje.

Skratka, v poročilu so predstavljeni prvi rezultati najbolj izčrpne raziskave o različnih izkušnjah žensk z nasiljem, ki je bila do sedaj izvedena na ravni EU (in v svetu). Upamo, da bodo ugotovitve iz poročila – v kombinaciji z orodjem za raziskovanje podatkov, ki je na voljo skupaj s poročilom – pritegnile pozornost tistih moških in žensk, ki lahko podprejo in sprožijo spremembe za spopad z nasiljem nad ženskami.

Nazadnje je treba še opozoriti, da rezultatov, objavljenih v tem poročilu, ne bi mogli dobiti, če ne bi bilo žensk, ki so si vzele čas ter spregovorile o zelo osebnih in hudih izkušnjah. Številne med njimi so prvič spregovorile o nasilju, ki so ga doživljale. Agencija Evropske unije za temeljne pravice (agencija FRA) se jim za to iskreno zahvaljuje.

Morten Kjaerum

Direktor

Oznake držav

Oznaka države	Država
AT	Avstrija
BE	Belgija
BG	Bolgarija
CY	Ciper
CZ	Češka
DE	Nemčija
DK	Danska
EE	Estonija
EL	Grčija
ES	Španija
FI	Finska
FR	Francija
HR	Hrvaška
HU	Madžarska
IE	Irska
IT	Italija
LT	Litva
LU	Luksemburg
LV	Latvija
MT	Malta
NL	Nizozemska
PL	Poljska
PT	Portugalska
RO	Romunija
SE	Švedska
SI	Slovenija
SK	Slovaška
UK	Združeno kraljestvo

Kazalo

PREDGOVOR	3
ZAKAJ JE POTREBNA TA RAZISKAVA?	7
1 MNENJA AGENCIJE FRA TEMELJIJO NA KLJUČNIH UGOTOVITVAH	9
1.1. Obseg in značilnosti nasilja nad ženskami, vključno s partnerjevim nasiljem	9
1.2. Posledice fizičnega in spolnega nasilja nad ženskami, vključno s partnerjevim nasiljem	11
1.3. Partnerjevo psihološko nasilje nad ženskami	12
1.4. Zalezovanje	12
1.5. Spolno nadlegovanje	13
1.6. Nasilje v otroštvu	13
1.7. Strah pred viktimizacijo in njegov vpliv	14
1.8. Odnos do nasilja nad ženskami in obveščenost o tem pojavu	14
2 KAJ KAŽEJO REZULTATI?	17
2.1. Fizično in spolno nasilje	17
2.2. Posledice nasilja	23
2.3. Partnerjevo psihološko nasilje	25
2.4. Zalezovanje	28
2.5. Spolno nadlegovanje	30
2.6. Nasilje v otroštvu	32
2.7. Strah pred viktimizacijo in njegov vpliv	36
2.8. Stališča in ozaveščenost	36
POTI NAPREJ	41
RAZISKAVA NA KRATKO	43

Zakaj je potrebna ta raziskava?

Opozorjanje na nasilje nad ženskami kot kršitev temeljnih pravic v EU

Nasilje nad ženskami – kazniva dejanja, ki nesorazmerno prizadenejo ženske, kot so spolni napadi, posilstva in nasilje v družini – pomeni kršitev temeljnih pravic žensk, povezanih s spoštovanjem njihovega dostojanstva, enakosti in dostopa do sodnega varstva. Poleg tega ne prizadene samo žensk, ki so njegove neposredne žrtve, temveč vpliva tudi na družine, prijatelje in družbo kot celoto. Zaradi navedenega je treba kritično preučiti, kako se na to zlorabo odzivata družba in država.

Pripadniki civilne družbe in medvladne organizacije, kot so Odbor Združenih narodov (ZN) za odpravo diskriminacije žensk in Svet Evrope, že več desetletij opozarjajo na obseg in značilnosti nasilja nad ženskami, pri čemer jih podpirajo tudi pobude na ravni posameznih držav članic EU. Z objavo podatkov iz raziskave agencije FRA se nasilje nad ženskami kaže kot huda in obsežna kršitev temeljnih pravic, ki jo občuti marsikatera ženska v EU.

Odziv na pomanjkanje podatkov

Kljub velikemu vplivu nasilja nad ženskami si oblikovalci politike in izvajalci dejavnosti v številnih državah članicah EU žal še vedno prizadevajo razrešiti problem pomanjkanja izčrpnih podatkov o obsegu in značilnostih problema. Ker večina žensk nasilja ne prijavi in ker čuti, da jih k temu ne spodbujajo in jih pri tem ne podpirajo niti sistemi, uradni podatki o kaznivih dejanjih zajemajo samo peščico prijavljenih primerov. To pa pomeni, da si politika in izvajalci dejavnosti pri spopadanju z nasiljem nad ženskami marsikdaj ne morejo pomagati z izčrpnimi dokazi. Medtem ko so nekatere države članice EU in raziskovalne ustanove začele uporabljati ankete in druge raziskave nasilja nad ženskami, je za celotno EU značilno, da na tem področju ni celovitih in primerljivih podatkov, v primerjavi z drugimi področji, kot je na primer zaposlovanje, na katerih številne države članice zbirajo podatke v zvezi s spolom.

Vseevropska raziskava agencije FRA odgovarja na zahtevo Evropskega parlamenta po podatkih o nasilju nad ženskami, ki jo je Svet EU ponovil v sklepih o izkoreninjenju nasilja nad ženskami v EU. Agencija FRA je

opravila 42 000 osebnih razgovorov na naključnem vzorcu žensk v 28 državah članicah EU. Pri razlagi rezultatov razgovorov je mogoče upoštevati tudi sedanje podatke in vrzeli v poznavanju nasilja nad ženskami na ravni držav članic in EU kot celote.

Podatki za oblikovanje in podporo zakonodaje in politike

Ukrepi na evropski ravni, ki lahko prispevajo k boju proti nasilju nad ženskami, vključujejo direktivo EU o žrtvah (2012/29/EU) in Konvencijo Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter boju proti njima (Istanbulska konvencija). Direktiva EU o žrtvah, sprejeta leta 2012, določa minimalne standarde na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj v EU ter se posebej sklicuje na žrtve nasilja na osnovi spola, žrtve spolnega nasilja in žrtve nasilja v odnosu z bližnjimi. Istanbulska konvencija, ki jo je Svet Evrope sprejel leta 2011, je prvi pravno zavezujoč regionalni instrument, ki celovito obravnava različne oblike nasilja nad ženskami, kot so psihološko nasilje, zalezovanje, fizično nasilje, spolno nasilje in spolno nadlegovanje. Konvencija bo začela veljati, ko jo bo ratificiralo deset pogodbenic.

Kljub tem spodbudnim premikom na zakonodajnem področju pa rezultati raziskave, ki jo je izvedla agencija FRA, kažejo, da večina žensk, ki so žrtve nasilja, svojih izkušenj ne prijavi policiji ali kateri od številnih ustanov za podporo žrtvam. To je še posebno pereč problem v državah članicah, v katerih ljudje osebne izkušnje z nasiljem skrivajo in se o njih ne govori odkrito. Zato večina žensk, ki so žrtve nasilja, ne pride v stik s pravnosodnim sistemom in drugimi službami. Položaj je še slabši v državah članicah, v katerih nasilje nad ženskami ne velja za področje, na katerem je treba politično ukrepati. Jasno je, da se zaradi tega v praksi ne zadovoljujejo potrebe in ne uresničujejo pravice številnih žensk.

Glede na vse navedeno je treba pregledati, koliko zakonodaja na papirju ustreza zakonodaji v praksi pri spodbujanju prijavljanja, izboljševanju odziva do žensk kot žrtev in zagotavljanju zadostnih sredstev za ciljno usmerjeno podporo žrtvam. Na podlagi dokazov iz raziskave je mogoče prepoznati vzorce na področju poročanja o zlorabah in razloge, da ženske ne podajo prijavi, ki jih je mogoče raziskati tudi za posamezne države članice.

Mnenja agencije FRA – kako naprej

Agencija FRA je na podlagi podrobnih ugotovitev raziskave pripravila več mnenj o načinih, kako je mogoče prepoznati nasilje nad ženskami in se odzvati nanj. Zajeti so tudi ukrepi, ki presegajo ozke okvire kazenskega pregona – od sektorjev zaposlovanja in zdravja, prek novih tehnologij do ciljno usmerjenih pobud za ozaveščanje, s katerimi je mogoče spodbuditi prijavljanje.

Mnenja temeljijo na prejšnjih pozivih organov, kot so Združeni narodi in Svet Evrope, po ukrepanju proti

nasilju nad ženskami. Posebnost pri tem je, da mnenja in predlogi agencije FRA glede prihodnjih možnosti temeljijo na dokazih, ki so bili zbrani z osebnimi razgovori z 42 000 ženskami v vseh 28 državah članicah EU.

Skratka, medvladne organizacije in civilna družba že leta prosijo za zanesljive in izčrpne podatke o nasilju nad ženskami, na podlagi katerih bi lahko oblikovale politiko in ukrepe za boj s to kršitvijo temeljnih pravic. Z objavo rezultatov raziskave o nasilju nad ženskami, ki jo je izvedla agencija FRA, so na voljo podatki za 28 držav članic EU.

1

Mnenja agencije FRA temeljijo na ključnih ugotovitvah

Agencija FRA je mnenja v nadaljevanju oblikovala na podlagi ugotovitev raziskave, ki kažejo, da je nasilje nad ženskami razširjena kršitev človekovih pravic po vsej EU, a velikokrat ostaja zamolčana. Oblikovalci politike na ravni EU in v posameznih državah jih bodo lahko uporabili za uvajanje in izvajanje celostnih ukrepov za preprečevanje nasilja nad ženskami na podlagi spola in odzivanje nanj, zlasti v državah članicah, kjer se o teh zlorabah ne govori dovolj in se proti njim nezadostno ukrepa.

V nadaljevanju predstavljamo povzetke mnenj, ki so natančneje razložena na koncu vsakega poglavja v glavnem poročilu o rezultatih raziskave.

1.1. Obseg in značilnosti nasilja nad ženskami, vključno s partnerjevim nasiljem

Odzivanje na obseg in značilnosti fizičnega in spolnega nasilja nad ženskami

- Obseg fizičnega in spolnega nasilja nad ženskami v EU kaže na potrebo, da politika spet intenzivneje nameni pozornost temu vprašanju: osem odstotkov žensk je bilo žrtev fizičnega in/ali spolnega nasilja v 12 mesecih pred razgovorom v okviru raziskave, vsaka tretja pa je bila žrtev katere od oblik fizičnega in/ali spolnega napada od 15. leta starosti.
- Zlasti spolno nasilje je razširjeno kaznivo dejanje, ki zahteva usklajeno delovanje na področju stališč glede

žensk in spolnega nasilja nad njimi: od 15. leta starosti je bila namreč žrtev katere od oblik spolnega nasilja vsaka deseta ženska in v istem starostnem razponu je bila posiljena vsaka dvajseta ženska.

- Pri tem je treba zlasti opozoriti, da je skoraj vsaka deseta izmed žensk, ki so v raziskavi izjavile, da so bile žrtev spolnega nasilja tretje osebe (od 15. leta starosti), navedla, da je bil pri tem res hudem kaznivem dejanju udeležen več kot en storilec. Tu se kaže tudi potreba po večji strokovni podpori za žrtve spolnega nasilja, med katerimi so lahko tudi primeri z več kot enim storilcem.
- Kot kažejo rezultati raziskave, je posebno ranljiva za viktimizacijo populacija mladih žensk, zaradi česar je zanjo potrebno ciljno usmerjeno preprečevanje nasilja nad ženskami in ozaveščanje o tem vprašanju.
- Poleg kampanj in odzivov na področju nasilja nad ženskami, namenjenih ženskam, je treba v pobude za spopadanje z nasiljem moških nad ženskami vključiti tudi moške. Tako je nasilje nad ženskami mogoče obravnavati kot javno vprašanje, ki zadeva vse.
- Glede na navedeno bi morale države članice vsaj pregledati, ali je njihova zakonodaja v skladu z Istanbulske konvencije Sveta Evrope in direktivo EU o žrtvah, saj oba dokumenta postavljata nove standarde za obravnavo žrtev nasilja na podlagi spola. Države članice bi bilo treba zlasti spodbujati, da ratificirajo konvencijo.

Odzivanje na obseg in značilnosti fizičnega in spolnega nasilja partnerjev nad ženskami

- Zaradi obsega partnerjevega nasilja je potrebna preusmeritev pozornosti politike v EU in državah članicah: kar 22 % žensk, ki so ali so bile v razmerju z moškim, je bilo namreč žrtev fizičnega in/ali spolnega nasilja. Na zlorabe v razmerju oziroma partnerjevo nasilje se država lahko učinkovito odzove le tako, da jih obravnava kot javno, ne pa zasebno vprašanje.
- Med ženskami, ki so v raziskavi navedle, da jih je posilil tedanji partner, jih je približno tretjina (31 %) navedla, da jih je partner posilil šestkrat ali večkrat. Ker se številne ženske srečujejo s posilstvom v zakonu, pri čemer je marsikatera večkratna žrtev, je treba poskrbeti, da bodo poročene žene v vseh državah članicah EU kot žrtve posilstva zakonsko izenačene z neporočenimi ženskami.
- Ženskam je treba ponuditi zaščito tudi po koncu nasilnega razmerja, saj podatki kažejo, da jih precej še vedno ostaja izpostavljenih zlorabi. Tako je treba pregledati, kako evropska odredba o zaščiti in uredba o vzajemnem priznavanju zaščitnih ukrepov v civilnih zadevah v praksi vplivata na varnost žensk.
- Ker rezultati raziskave kažejo, da je intenzivnejše nasilje povezano s partnerjevim čezmernim uživanjem alkohola, je treba opozoriti, da je to dejavnik, ki vpliva na nasilnost moških do žensk v intimnem razmerju. Pri oblikovanju nacionalnih ukrepov za preprečevanje nasilja bi torej morali razmisliti o spopadu s čezmernim uživanjem alkohola, kar bi lahko podprla tudi industrija alkoholnih pijač s spodbujanjem odgovornega pitja. Obenem bi morali razmisliti, ali naj policija sistematično zbira podatke o zlorabi alkohola v povezavi z nasiljem v družini.
- V zvezi z nasiljem v intimnem razmerju pa je treba preučiti značilnosti in vedenje storilcev ter raziskati dejavnike tveganja, ki lahko prispevajo k nasilju. Tako

se je v raziskavi na primer pokazal vpliv nadzora, ki ga imajo nekateri moški v razmerju, kot je omejevanje uporabe finančnih sredstev ali stikov s prijatelji in družino. Na podlagi odgovorov na vprašanja o značilnostih in vedenju storilcev je mogoče prepoznati dejavnike, ki lahko opozorijo izvajalce dejavnosti na nasilje.

- Dejstvo, da se veliko žensk žrtev partnerjevega nasilja srečuje s ponavljajočim se nasiljem v razmerju, bi moralo spodbuditi države članice k pregledu, ali njihova zakonodaja omogoča prepoznavanje ponovne viktimizacije – posebne značilnosti nasilja med partnerjema – in učinkovito odzivanje na vpliv, ki ga ima na življenje marsikatere ženske.

Zagotavljanje, da politike temeljijo na dognanjih

- Za razvoj in spremljanje politik za spopad z nasiljem nad ženskami so bistvenega pomena izčrpní podatki o izkušnjah žensk z nasiljem.
- Kampanje za ozaveščanje o nasilju nad ženskami morajo temeljiti na točnih podatkih, saj je to zagotovilo, da bodo sporočila dosegla prave naslovnike. S kampanjami je mogoče tudi spodbuditi odprte razprave o nasilju nad ženskami – zaradi česar se nazadnje lahko tudi poveča prijavljanje organom in službam za podporo žrtvam.
- Kaže se jasna potreba po izboljšanju in uskladitvi zbiranja podatkov o nasilju nad ženskami, in sicer v posameznih državah članicah in med njimi, saj bo le tako mogoče učinkoviteje uporabljati podatke pri spopadanju z zlorabami na ravni EU. V okviru pristojnosti EU si je treba prizadevati za preučitev in zakonitev zbiranja podatkov na ključnih področjih, na katerih se ženske srečujejo z nasiljem. Pri tem bi na primer prevzel vodilno vlogo Eurostat in se oprl na dobre prakse, ki so se pokazale v državah članicah na področju zbiranja podatkov o nasilju nad ženskami.

1.2. Posledice fizičnega in spolnega nasilja nad ženskami, vključno s partnerjevim nasiljem

Razreševanje neprijavljanja policiji in drugim službam

- Stopnja prijavljanja policiji in drugim službam je nizka in jo je treba povečati. Zadnji hujši primer nasilja prijavi policiji ali drugi službi vsaka tretja žrtev partnerjevega nasilja in vsaka četrta žrtev nasilja tretjih oseb. Pri tem je višjo stopnjo prijavljanja partnerjevega nasilja mogoče pripisati dejstvu, da partnerji ženske pogosto zlorabijo večkrat, preden se jih te odločijo prijaviti, nasilje tretjih oseb pa je bolj verjetno enkratni dogodek.
- Predvsem je treba nameniti pozornost nezadovoljstvu žrtev s policijo. Določbe, ki so v Istanbulski konvenciji in direktivi o žrtvah namenjene žrtvam, je treba uresničiti v praksi in spremljati. Pri tem je treba pregledati različne modele policijskih intervencij za zaščito žrtev ter preučiti, koliko dejansko ščitijo žrtve in zadovoljujejo njihove potrebe v praksi.

Vloga zdravstvenega varstva

- Zdravstveni delavci imajo lahko večjo vlogo pri ugotavljanju nasilja nad ženskami in njegovem preprečevanju. Raziskava na primer kaže, da so nosečnice izpostavljene nasilju. Med nosečnicami, do katerih je bil nasilen prejšnji partner in so bile v tem razmerju noseče, jih je bilo 42 % žrtev nasilja tega partnerja med nosečnostjo.
- Treba bi bilo razjasniti pravila za zagotavljanje zaupnosti, tako da bi zdravstveni delavci lahko obravnavali zlorabe in jih prijavili. V korist temu govori podatek v raziskavi, da bi se 87 % žensk zdelo sprejemljivo, če bi zdravniki bolnikom, pri katerih bi opazili posamezne poškodbe ali značilnosti, postavili rutinsko vprašanje o nasilju. Z uveljavitvijo rednih rutinskih vprašanj zdravstvenih delavcev o znamenjih nasilja je treba vzpostaviti tudi ustrezen nadzor, s katerim bi preprečili možnosti za zlorabo s strani samih zdravstvenih delavcev.

Vloga posebnih služb za podporo žrtvam

- Če primerjamo število žensk, ki so se zaradi nasilja obrnile na zdravstvene službe, ugotovimo, da se je na

ustanove za podporo žrtvam ali zavetišča za ženske zaradi najhujšega primera fizičnega in/ali spolnega nasilja obrnilo malo žensk. Tako se je na primer zaradi najhujšega primera partnerjevega spolnega nasilja na zdravnika, zdravstveno službo ali bolnišnico obrnila tretjina žensk, na zavetišče za ženske se jih je obrnilo samo 6 %, na ustanovo za podporo žrtvam pa 4 %. Ta ugotovitev kaže, da na prijavljanje žensk vpliva več dejavnikov: poznavanje služb, ki je lahko odvisno od tega, kje v državi ženska živi, in razpoložljivosti storitev, ki jih ponujajo; sredstva, ki so tem službam na voljo in vplivajo na njihovo zmožnost za zagotavljanje storitev; ter neposredne potrebe žensk, ki so lahko usmerjene na zdravstveno varstvo. V skladu z direktivo o žrtvah in Istanbulsko konvencijo se v vsej EU kaže pereča potreba po povečanju sredstev za službe za podporo žrtvam, v katerih se lahko odzovejo na potrebe žensk, ki so žrtve nasilja.

- Približno vsaka četrta žrtev spolnega napada, naj je bil storilec partner ali tretja oseba, se po najhujšem primeru zaradi sramu in nelagodja ni obrnila na policijo ali drugo organizacijo. Pri tem se je treba ostro upreti odzivom na viktimizacijo žensk, ki krepijo negativno percepcijo, da je „žrtev sama kriva“. Treba je vzpostaviti posebne podporne službe za žrtve, ki se po viktimizaciji spopadajo z negativnimi občutki, kakršna sta samoobtoževanje in občutek sramu.

- Pri tem so bistvenega pomena podatki, s katerimi je mogoče meriti, ali različne službe v praksi zadovoljujejo potrebe žrtev, in določiti, kje bi lahko najbolj učinkovito porabili sredstva za pomoč žrtvam.

Skupni odziv na nasilje nad ženskami

- Učinkovitost veljavne zakonodaje, političnih pobud in intervencij izvajalcev dejavnosti je mogoče presojati na podlagi podatkov na terenu o pripravljenosti žensk, da prijavijo zlorabo, in njihovem zadovoljstvu s storitvijo, ki jo prejmejo. Glede na to, da je stopnja prijavljanja v veliko državah članicah nizka, se je treba učinkovito spopasti z vprašanjem potreb – in pravic – žensk ter jih zadovoljiti z večagencijskim odzivom na nasilje.
- Medinstitucionalna podpora je bistvenega pomena za usklajeno in učinkovito zbiranje ter izmenjavo podatkov o nasilju nad ženskami.

1.3. Partnerjevo psihološko nasilje nad ženskami

Prepoznavanje obsega in posebnosti partnerjevega psihološkega nasilja ter odzivanje nanj

- Psihološko nasilje partnerjev je razširjeno in ima močan vpliv, zato ga je treba prepoznati. Rezultati raziskave tako na primer kažejo, da sta se dve petini žensk (43 %) srečali s katero od oblik psihološkega nasilja sedanjega ali prejšnjega partnerja. Pojav sega od ene četrte žensk (25 %), ki navajajo, da jih je partner podcenjeval ali poniževal na samem, prek 14 % žensk, ki jim je partner grozil, da jih bo poškodoval fizično, do 5 % žensk, ki jim je partner prepovedal zapuščati hišo, jim jemal avtomobilske ključe ali jih zaklepal – če naštejemo samo nekaj primerov.
- 7 % žensk, ki so v razmerju, se je srečalo s štirimi ali več različnimi oblikami psihološkega nasilja. Večkratne in ponavljajoče se oblike partnerjevega psihološkega nasilja je treba prepoznati kot pojav, ki spodkopava avtonomijo ženske, kar je enako kot izguba avtonomnega zasebnega in družinskega življenja.
- Delodajalci in sindikati bi morali razmisliti o uvedbi dejavnosti za ozaveščanje in usposabljanje odgovornega osebja, da bo znalo prepoznati potrebe zaposlenih, ki so žrtve partnerjevega psihološkega nadzora, in se odzivati nanje.
- Treba bi bilo usposobiti policijo in druge ustrezne vladne službe, da bi prepoznavali in razumeli vpliv psihološke zlorabe na žrtve.
- Policija bi se mogoče morala na nadzor in zlorabo storilcev odzvati takoj ter tako zaščititi žrtve in jih napotiti na službe za podporo žrtvam, ne pa čakati, da žrtve poišče pomoč sama. Službe bi se morale posvetiti tudi storilcem ter obravnavati njihovo psihološko zlorabljanje in morebitno nasilništvo.
- Treba bi bilo pregledati zakonodajo na ravni držav članic EU in presoditi, ali zajema različne oblike in vpliv ponavljajočih se psiholoških zlorab žrtve, ki – kot kažejo rezultati raziskave – so pogosto povezane s fizičnimi in/ali spolnimi zlorabami v razmerjih.

1.4. Zalezovanje

Boljše odzivanje na zalezovanje v zakonodaji in praksi

- Rezultati raziskave kažejo, da se je vsaka peta ženska od 15. leta starosti srečala s katero od oblik zalezovanja, pri čemer jih ga je 5 % doživelo v 12 mesecih pred raziskavo. Kljub temu policija ni seznanjena s kar tremi četrtinami primerov zalezovanja, predstavljenih v raziskavi. V državah članicah, kjer je zalezovanje zakonsko preganjano, bi morali ženske spodbujati k temu, da ga prijavljajo. Obenem bi bilo treba na ravni držav članic pregledati uporabo in učinkovitost zakonskih določb o zalezovanju. Države članice EU, ki nimajo celovite zakonodaje o zalezovanju, pa bi morali spodbuditi k sprejetju zakonodaje, ki zadovoljuje potrebe žrtev.
- Država bi morala ustrezno zaščititi žrtve zalezovanja, pri čemer bi se morala opreti na zaščito, kakršno je razvila za nasilje v družini.
- Ker je vsako deseto žensko zalezoval nekdanji partner, bi morali podporne službe opozoriti na možnost zalezovanja po končanem razmerju, da ti vedenjski vzorci ne bi ostali spregledani.
- Vsaka peta ženska, ki je bila žrtev zalezovanja, je navedla, da je zalezovanje trajalo več kot dve leti. Tako kot fizično in spolno nasilje ima lahko tudi zalezovanje dolgotrajne in globoke čustvene in psihološke posledice. Zaradi tega bi morale biti na voljo posebne službe za podporo žrtvam zalezovanja.

Vloga spleta in družbenih medijev

- 23 % žrtev zalezovanja je v raziskavi navedlo, da so zaradi najhujšega primera zalezovanja morale spremeniti svoj elektronski naslov in telefonsko številko. Spletne platforme in platforme družbenih medijev bi morale delovati proaktivno ter pomagati pri spodbujanju žrtev zalezovanja, da prijavljajo zlorabe, morali bi jih tudi spodbujati, da se proaktivno odzovejo na vedenje storilcev. Vzporedno s tem bi lahko spodbudili policijo, da rutinsko prepoznava in raziskuje primere, v katerih ima vlogo spletno zalezovanje.

1.5. Spolno nadlegovanje

Krepitev obveščeniosti o spolnem nadlegovanju in prijavljanja

- Spolno nadlegovanje je splošno razširjena in pogosta izkušnja številnih žensk v EU: tako se je na primer vsaka peta ženska od 15. leta starosti srečala z nezaželenim dotikanjem, objemanjem ali poljubljanjem, 6 % vseh žensk pa je od 15. leta starosti tovrstno nadlegovanje izkusilo najmanj šestkrat. 32 % žensk, ki so se od 15. leta starosti vsaj enkrat srečale s spolnim nadlegovanjem, je kot storilca(-e) navedlo sodelavca, nadrejenega ali stranko. Organizacije delodajalcev in sindikati bi morali zato izboljšati obveščeniost o spolnem nadlegovanju in spodbujati ženske, da primere prijavijo.
- Kot kažejo rezultati raziskave, spolno nadlegovanje žensk zajema najrazličnejše storilce in lahko vključuje tudi uporabo „novih“ tehnologij. Rezultati kažejo, da se je vsaka deseta ženska (11 %) srečala z neprirodnim približevanjem na družbenih straneh ali pa je dobivala elektronsko pošto ali sporočila SMS z izrecno spolno vsebino. Te oblike spolnega nadlegovanja nesorazmerno prizadenejo mlajše ženske. Na ravni držav članic je treba pregledati sedanje področje zakonodajnega in policijskega odziva na spolno nadlegovanje, pri čemer se je treba zavedati, da se lahko pojavlja v različnih okoljih in z različnimi sredstvi – kakršen je na primer internet. Tako kot pri spletnem zalezovanju bi lahko spodbudili policijo, da rutinsko prepozna in raziskuje primere, v katerih ima vlogo spletno nadlegovanje.

Ranljivost žensk s kariero v primerjavi z drugimi ženskami

- Od 74 % do 75 % žensk se je pri opravljanju svojega poklica in na višjih vodstvenih položajih v življenju že srečalo s spolnim nadlegovanjem, vsaka četrta ženska v tej skupini se je z njim srečala v 12 mesecih pred raziskavo. Treba je priznati, da so ženske na vodstvenih in drugih visokih položajih izpostavljene spolnemu nadlegovanju. Vzrokov za to je lahko več: nekateri izhajajo iz delovnih okolij in položajev, kjer obstaja višje tveganje zlorabe, poleg tega so ženske s kariero bolj pozorne na elemente spolnega nadlegovanja. Delodajalci in drugi akterji bi morali poskrbeti za ozaveščanje in druge pobude, s katerimi bi prepoznali stvarnost spolnega nadlegovanja, ki ga ženske doživljajo v različnih poklicih in z različnimi stopnjami izobrazbe ter v različnih delovnih okoljih, in ukrepali v zvezi s tem.

Zagotavljanje podatkov za opozarjanje na spolno nadlegovanje in spopad z njim

- Upravne podatke in sedanje raziskave o delu in izobraževanju bi morali razširiti ter vanje redno vključevati podrobna vprašanja o spolnem nadlegovanju. Podatke bi lahko uporabili za policijsko delovanje in ukrepe za spopad s to obliko zlorabe.

1.6. Nasilje v otroštvu

Obseg zlorab v otroštvu in neprijavljanja

- Nekaj več kot vsaka deseta ženska (12 %) se je pred 15. letom starosti srečala s katero od oblik spolne ali drugačne zlorabe, ki jo je zagrešil odrasli. Navadno je to vključevalo odraslega, ki je pokazal svoje genitalije (8 %) ali pa se je dotikal žrtvinih genitalij ali prsi (5 %), do 1 % žensk pa je navedlo, da so bile v otroštvu prisiljene v spolni odnos z odraslim.
- 27 % žensk se je v otroštvu (pred 15. letom starosti) srečalo s katero od oblik fizične zlorabe odraslega.
- Na ravni EU je treba nameniti večjo pozornost razširjenim in zamolčanim zlorabam, ki so jih ženske doživele v otroštvu. Dokaze o tem je mogoče uporabiti za spopad s sedanjimi in preteklimi zlorabami otrok.

Značilnosti zlorabe

- V 97 % primerov spolnega nasilja v otroštvu je bil storilec moški, po drugi strani pa se moškimi kot storilcem fizičnega nasilja pripisuje le nekaj več primerov.
- Z natančnimi podatki o zlorabah v otroštvu, vključno z raziskavami, ki lahko zajamejo neprijavljene zlorabe, je treba opredeliti in zbrati dokaze o značilnostih zlorab, na podlagi česar je mogoče oblikovati ukrepe za preprečevanje zlorab, zaščito žrtev in kaznovanje storilcev.

Odzivanje na zlorabe v otroštvu

- Rezultati kažejo, da je 30 % žensk, ki so navedle, da so bile žrtev spolne viktimizacije prejšnjega ali sedanjega partnerja, navedlo tudi, da so se srečale s spolnim nasiljem v otroštvu, medtem ko je izkušnje s spolnim nasiljem v otroštvu navedlo 10 % žensk, ki niso bile žrtve spolne viktimizacije v sedanjem ali preteklem razmerju. Obenem je 73 % mater, ki so bile žrtve partnerjevega fizičnega in/ali spolnega nasilja, navedlo, da ja za nasilje vedel vsaj eden od otrok. Če bi želeli prekiniti krog zlorab, bi morali programe usmeriti na otroke in družine, pri katerih obstaja tveganje nasilja.

- Države članice EU bi si morale v skladu z Istanbulsko konvencijo prizadevati za pregled zakonodaje, pri čemer bi vnovič preverili, ali so morebitni roki za prijavo zlorabe v otroštvu dejansko utemeljeni.
- Za oblikovanje politik in smeri ukrepanja, s katerimi bi preprečili zlorabe otrok in slednje zaščitili, so bistvenega pomena podatki, in sicer takšni, ki temeljijo na otrokovi lastni izkušnji zlorabe.

1.7. Strah pred viktimizacijo in njegov vpliv

Strah pred vplivi nasilja na podlagi spola na prosto gibanje žensk

- Raziskava kaže, da se polovica vseh žensk vsaj občasno izogiba nekaterim situacijam ali krajem zaradi strahu pred fizičnim ali spolnim napadom. Kot kažejo sedanje splošne raziskave med prebivalstvom o kriminalu in viktimizaciji, se moški na splošno manj bojijo kriminala in njegovega vpliva na njihova življenja. Strah žensk pred kriminalom – še posebno pred nasiljem na podlagi spola – je treba prepoznati in se odzvati nanj na ravni EU, držav članic in lokalni ravni, saj negativno vpliva na prosto gibanje žensk v vsakodnevem življenju.

Povečan strah lahko kaže na zlorabo

- Kot kaže raziskava, se je veliko žensk, ki se močno bojijo napada, v življenju verjetno že srečalo s fizičnim ali spolnim nasiljem. Ker je lahko povečan strah posledica zlorabe, bi morali zdravstvene delavce in druge ustrezne izvajalce dejavnosti spodbujati, da, kadar je to primerno, postavljajo vprašanja in zbirajo informacije o strahu pred viktimizacijo ter tako poskušajo ugotoviti morebitne zlorabe.

1.8. Odnos do nasilja nad ženskami in obveščenost o tem pojavu

Večja obveščenost o nasilju nad ženskami

- Kot kaže raziskava, so stališča žensk, ali je v njihovi državi razširjeno nasilje nad ženskami, povezana z njihovimi osebnimi izkušnjami glede partnerskega nasilja in/ali nasilja tretjih oseb, njihovega poznavanja drugih žensk, ki so žrtve nasilja, in poznavanja kampanj proti nasilju nad ženskami. Pri oblikovanju politik za ozaveščanje o nasilju nad ženskami v različnih okoljih in za različne skupine žensk je treba upoštevati medsebojno vplivanje teh dejavnikov.
- Ciljno usmerjene kampanje na ravni držav članic so bistvenega pomena za boljše poznavanje nasilja na podlagi spola med ženskami (in moškimi), poleg tega spodbujajo prijavljanje, prispevajo k zaščiti žrtev in preprečevanju.

Zagotavljanje, da je v praksi mogoče izpolniti pričakovanja glede zagotavljanja storitev

- Ker rezultati raziskave kažejo, da ženske, ki so žrtve nasilja, dogodkov velikokrat ne prijavijo specializiranim službam, je treba v okviru kampanj za ozaveščanje o potrebi po prijavljanju nasilja nad ženskami poskrbeti tudi za ustrezno delovanje specializiranih služb in njihovo dovolj dobro opremljenost, da bodo lahko zadovoljile potrebe žrtev.

Zagotavljanje, da kampanje temeljijo na obstoječih podatkih o nasilju nad ženskami

- Če države članice nimajo dovolj podatkov, lahko za ozaveščanje in delovanje na področju nasilja nad ženskami na svojem ozemlju uporabijo podatke iz raziskave agencije FRA.

INTERPRETACIJA REZULTATOV

Stopnje nasilja, o katerem je bilo poročano v raziskavi, se med posameznimi državami članicami razlikujejo – natančnejši ogled omogoča orodje za raziskovanje podatkov, ki je na voljo skupaj s tem poročilom –, zato je v naslednjih odstavkih opisanih nekaj možnosti za razlago teh razlik.

Prepoznavanje razlik med državami

Tako kot se med državami precej razlikujejo uradni podatki o kazenskem pregonu evidentiranih kaznivih dejanj, obstajajo tudi precejšnje razlike med njimi glede stopenj prijavljene viktimizacije v času izvajanja raziskave o viktimizaciji. To velja za kazniva dejanja na splošno, zlasti pa za nasilje nad ženskami, ki je posebno občutljiva tema v raziskavi.

Razlike med državami glede razširjenosti nasilja, ki je bilo zajeto v raziskavi agencije FRA, je treba razlagati ob upoštevanju več dejavnikov. Tako se na primer pri uradnih podatkih o kriminalu kažejo precejšnje razlike med državami glede stopnje nasilja, vključno s – kjer so na voljo podatki – stopnjami nasilja nad ženskami. Vsi podatki iz splošnih raziskav o kriminalu in tudi raziskav, ki obravnavajo nasilje nad ženskami, se razlikujejo med državami glede stopnje nasilja. Po drugi strani raziskava agencije FRA kaže manjše razlike med državami v stopnji nasilja v družini v primerjavi z raziskavo o zdravju žensk in nasilju v družini, ki jo je SZO izvajala v desetih državah (podatki iz obdobja 2000–2003), in v primerjavi z rezultati raziskave Združenih držav o nasilju in spolnem nasilju med partnerjema, ki vključuje 50 držav ZDA (podatki iz leta 2010). Rezultati raziskave, ki jo je izvedla agencija FRA, so tudi splošno usklajeni z rezultati obstoječih nacionalnih raziskav o nasilju nad ženskami v državah članicah EU, kjer so na voljo.

Možnosti za razlago razlik med državami

Medtem ko je – tako kot pri drugih ugotovitvah iz raziskave – mogoče pričakovati tudi razlike med državami glede stopnje nasilja nad ženskami, je te razlike precej težje razlagati ob upoštevanju podatkov iz 28 različnih držav. Ponujamo pet možnosti za razlago opaženih razlik med državami glede razširjenosti stopenj nasilja nad ženskami, ki pa jih je treba dodatno raziskati in potrditi ter pri tem upoštevati tudi druge mogoče razlage na ravni države.

- 1) Kulturna sprejemljivost pogovarjanja z drugimi o izkušnjah z nasiljem nad ženskami. Pri obravnavanju rezultatov raziskave je namreč treba upoštevati, da v družbah, v katerih partnersko nasilje velja predvsem za zasebno vprašanje, za primere nasilja nad ženskami verjetno ne bodo zvedeli drugi družinski člani in prijatelji, poleg tega se redko prijavijo policiji. Vse navedeno velja tudi za pogovore z anketarji.
- 2) Večja enakost med spoloma lahko pomeni višje stopnje razkrivanja nasilja nad ženskami, saj se primeri nasilja nad ženskami v družbah z večjo enakostjo med spoloma verjetneje obravnavajo in odpravljajo bolj odkrito.
- 3) Izpostavljenost žensk dejavnikom tveganja je na ravni držav članic mogoče preučevati glede na dejavnike, ki lahko povišajo izpostavljenost nasilju: to so na primer vzorci v zaposlitvi (delo zunaj doma) ter socializacija in življenjski slog (odhodi ven, zmenki).
- 4) Razlike med državami glede splošne stopnje nasilnih kaznivih dejanj, ki jih je treba obravnavati skupaj z ugotovitvami o nasilju nad ženskami – na primer stopnja urbanizacije v državi članici, ki je običajno povezana z višjimi stopnjami kriminalitete.
- 5) Ker so podatki v raziskavi razkrili povezavo med uživanjem alkohola pri storilcih in izkušnjami žensk s partnerskim nasiljem (nasiljem v družini), je mogoče na podlagi različnih vzorcev uživanja alkohola v državah članicah pojasniti nekatere vidike nasilja nad ženskami. Te pa je po drugi strani treba obravnavati skupaj z vzorci nasilništva pri posameznem storilcu, ki mogoče zajemajo tudi nasilje nad ženskami.

Skratka, pri obravnavanju ugotovitev na ravni posameznih držav članic je treba dodatno preučiti te in še druge dejavnike.

2

Kaj kažejo rezultati?

V naslednjem razdelku je predstavljen izbor pglavitnih ugotovitev iz raziskave v zvezi z glavnimi področji, zajetimi v vprašalniku.

Do podrobnejših ugotovitev je mogoče priti v glavnem poročilu o rezultatih raziskave in z orodjem za raziskovanje podatkov, ki je na voljo skupaj z raziskavo ter uporabniku omogoča različne načine pridobivanja podatkov.

Vprašanja o izkušnjah od 15. leta starosti, pred 15. letom starosti in v 12 mesecih pred razgovorom

V raziskavi so sodelovale ženske, stare od 18 do 74 let. Za razlikovanje med dogodki, ki so se zgodili v otroštvu, je bila na podlagi ustaljene prakse v vprašalniku uporabljena meja 15 let. Ženske so odgovarjale na vprašanja o dogodkih, ki so se zgodili pred to starostjo in po njej.

V vprašanjih v različnih raziskavah se kot mejnik uporabljajo različne starosti. Raziskava agencije FRA je glede tega usklajena z raziskavo Svetovne zdravstvene organizacije (SZO) o zdravju žensk in nasilju v družini, v kateri je bila tudi uporabljena starost 15 let.

Ženske, ki so sodelovale v raziskavi, so morale razlikovati med dogodki, ki so se zgodili od 15. leta starosti (in zajemajo „vse življenje“), ter dogodki, ki so zgodili v 12 mesecih pred razgovorom. Prošnja, da ženske razmislijo o zadnjih 12 mesecih – na podlagi ustaljene prakse v raziskavah –, spet pomaga razlikovati med nedavnimi dogodki in dogodki, ki so mogoče bolj oddaljeni. Tako pridobljeni podatki so neposredno uporabni za politiko glede sedanje prakse, na primer odzivanja na žrtve.

2.1. Fizično in spolno nasilje

► **Fizično nasilje**

Po ocenah se je v 12 mesecih pred razgovorom v okviru raziskave s fizičnim nasiljem srečalo 13 milijonov žensk v EU, kar ustreza 7 % žensk, starih od 18 do 74 let, v EU¹.

► **Spolno nasilje**

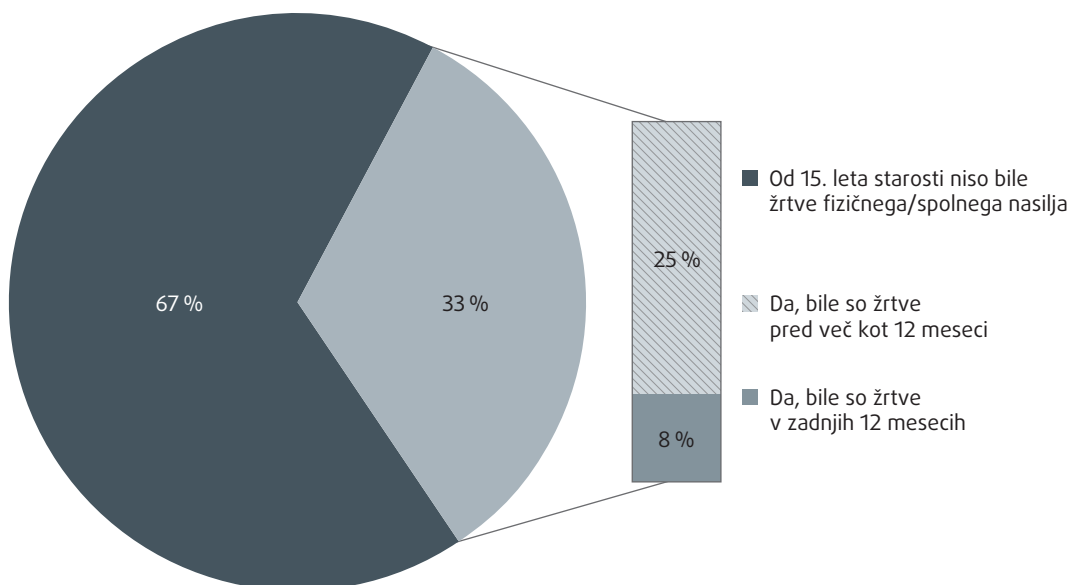
Po ocenah se je v 12 mesecih pred razgovorom v okviru raziskave s spolnim nasiljem srečalo 3,7 milijona žensk v EU, kar ustreza 2 % žensk, starih od 18 do 74 let, v EU.

Splošna razširjenost fizičnega in spolnega nasilja

- Vsaka tretja ženska (33 %) je doživela fizično in/ali spolno nasilje od svojega 15. leta starosti (slika 1 a).
- Osem odstotkov žensk je doživelo fizično in/ali spolno nasilje v 12 mesecih pred razgovorom v okviru raziskave (slika 1 a).
- Med vsemi ženskami s (sedanjim ali prejšnjim) partnerjem jih je bilo od 15. leta starosti 22 % žrtev partnerjevega fizičnega in/ali spolnega nasilja (preglednica 1).

¹ Glede na Eurostatovo spletno zbirko podatkov je 1. januarja 2013 v državah EU-28 živel 186 590 848 žensk, starih od 18 do 74 let. Glej: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database (podatkovna koda *demo_pjan*, podatki pridobljeni 16. avgusta 2013).

Slika 1 a: Ženske, ki so bile od 15. leta starosti in v zadnjih 12 mesecih pred razgovorom žrtve fizičnega in/ali spolnega nasilja, EU-28 (%)

Opomba: Na podlagi vseh anketirank (n = 42 002).
Vir: Podatkovni niz raziskave agencije FRA o spolnem nasilju, 2012.

Okvir 1: Vprašanja v raziskavi – fizično in spolno nasilje

Fizično nasilje

Kako pogosto od vašega 15. leta starosti do sedaj/ v zadnjih 12 mesecih se je zgodilo, da:

- vas je kdo porinil ali sunil?
- vam je kdo dal zaušnico?
- je kdo vrgel v vas trd predmet?
- vas je kdo zgrabil ali povlekel za lase?
- vas je kdo tepel s pestjo ali trdim predmetom ali vas brcal?
- vas je kdo opekel?
- vas je kdo poskušal zadušiti ali zadaviti?
- vas je kdo porezal ali zabodel oziroma streljal na vas?
- vam je kdo glavo s silo potisnil ob trdno površino?

Spolno nasilje

Kako pogosto od vašega 15. leta starosti do sedaj/ v zadnjih 12 mesecih se je zgodilo, da:

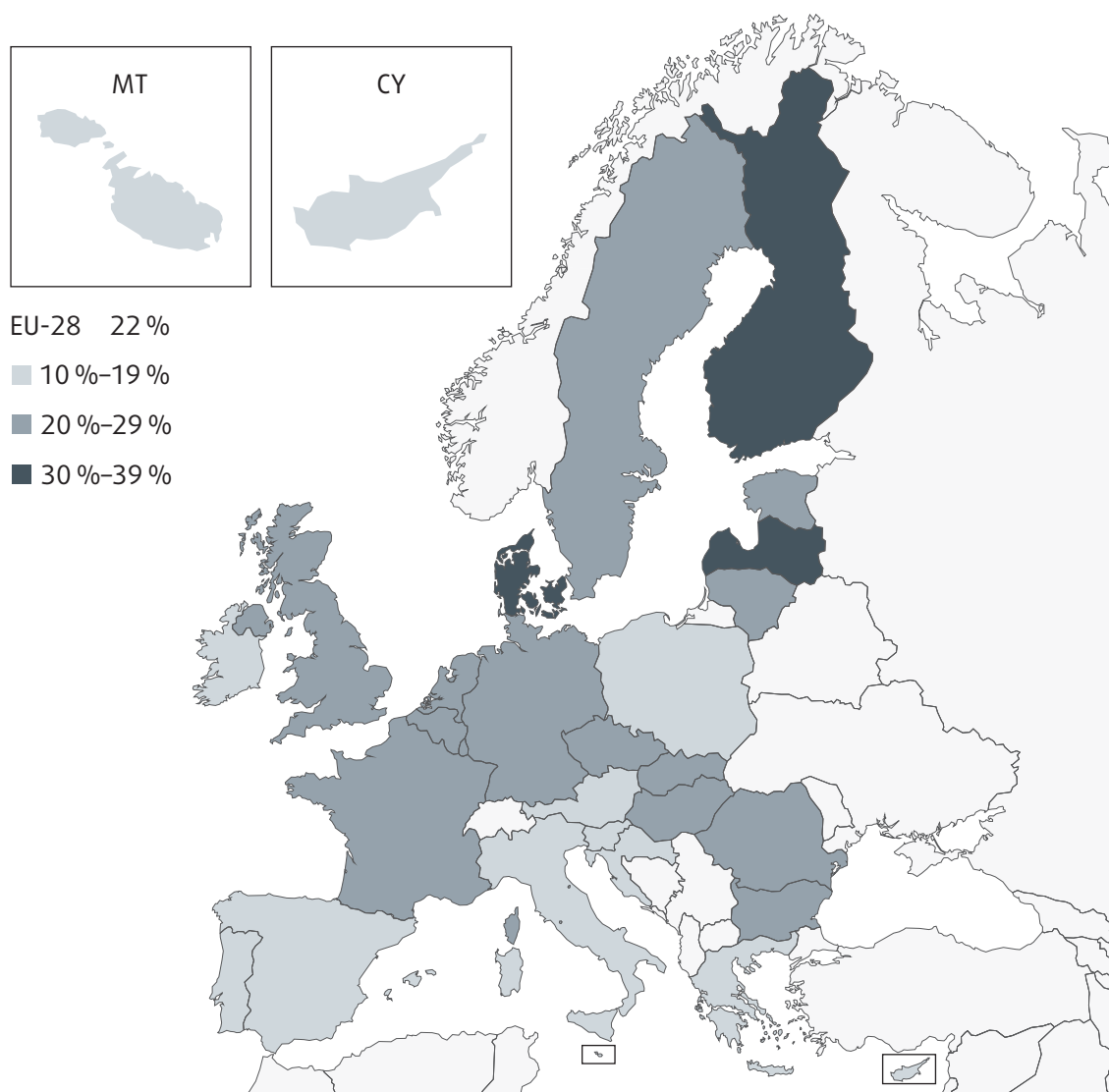
- vas je nekdo prisilil v spolni odnos s tem, da vas je fizično obvladal ali vas kakor koli poškodoval?

[ČE JE POTREBNO, DODAJ: Kot spolni odnos razumemo prisilno oralno spolnost, prisilno analno ali vaginalno penetracijo.]

- vas je poleg tega kdo skušal prisiliti v spolni odnos s tem, da vas je fizično obvladal ali vas kakor koli poškodoval? [ČE JE POTREBNO, DODAJ: Kot spolni odnos razumemo prisilno oralno spolnost, prisilno analno ali vaginalno penetracijo.]
- vas je poleg tega prisilil v sodelovanje v kakršni koli spolni dejavnosti, ki je niste želeli ali je niste mogli zavrniti?
- ste privolili v spolne aktivnosti, ker vas je bilo strah posledic morebitne zavrnitve?

Vprašanja o fizičnem in spolnem nasilju so bila zastavljena posebej za tedanjega partnerja, prejšnjega partnerja in tretje osebe.

Slika 1 b: Ženske, ki so bile od 15. leta starosti žrtve partnerjevega fizičnega in/ali spolnega nasilja, EU-28 (%)

Vir: Podatkovni niz raziskave agencije FRA o spolnem nasilju, 2012.

Preglednica 1: Ženske, ki so bile od 15. leta starosti žrtev fizičnega in/ali spolnega nasilja sedanjega ali prejšnjega partnerja ali katere koli tretje osebe, po državah članicah EU (%)^{a, b, c}

Država članica EU	Kateri koli partner (sedanji in/ali prejšnji) ^b	Tretja oseba ^c	Kateri koli partner in/ali tretja oseba ^c
AT	13	12	20
BE	24	25	36
BG	23	14	28
CY	15	12	22
CZ	21	21	32
DE	22	24	35
DK	32	40	52
EE	20	22	33
EL	19	10	25

Država članica EU	Kateri koli partner (sedanji in/ali prejšnji) ^b	Tretja oseba ^c	Kateri koli partner in/ali tretja oseba ^c
ES	13	16	22
FI	30	33	47
FR	26	33	44
HR	13	13	21
HU	21	14	28
IE	15	19	26
IT	19	17	27
LT	24	16	31
LU	22	25	38
LV	32	17	39
MT	15	15	22
NL	25	35	45
PL	13	11	19
PT	19	10	24
RO	24	14	30
SE	28	34	46
SI	13	15	22
SK	23	22	34
UK	29	30	44
EU-28	22	22	33

Opombe: a Rezultati v prvih dveh stolpcih preglednice ne dajo seštevek v tretjem stolpcu, ker je bila za njihov izračun uporabljena drugačna osnova (rezultati o partnerjevem nasilju se ne nanašajo na vse ženske, temveč na anketiranke, ki imajo ali so imele partnerja) in ker so bile nekatere anketiranke žrtve partnerjev in tretjih oseb.

b Od vseh žensk, ki so bile v času razgovora ali kadar koli v preteklosti poročene, so živele z nekom, a s to osebo niso bile poročene, ali pa so bile v razmerju (in niso živele s to osebo) (n = 40 192).

c Od vseh anketirank (n = 42 002).

Vir: Podatkovni niz raziskave agencije FRA o spolnem nasilju, 2012.

Značilnosti fizičnega nasilja

- ▶ 31 % žensk je bilo od 15. leta starosti (preglednica 2) žrtev enega ali več primerov *fizičnega* nasilja (glej okvir 1). Ženske so sicer najpogosteje navajale, da so jih porinili ali sunili, in če torej domnevamo, da ta oblika nasilja zgolj omejeno vpliva na splošno razširjenost fizičnega nasilja, se vrednost zniža z 31 % na 25 %. Veliko žensk, ki so navedle, da so jih porinili ali sunili, je bilo namreč žrtev še drugih oblik fizičnega nasilja.
- ▶ Najpogostejše oblike fizičnega nasilja vključujejo porivanje ali suvanje, dajanje zaušnic oziroma grabljenje ali vlečenje ženske za lase.

Značilnosti spolnega nasilja

- ▶ Od 15. leta starosti je bilo skupaj 11 % žrtev katere od oblik *spolnega* nasilja (glej okvir 1), in sicer partnerjevega ali tretje osebe. Nekatere ženske so navedle, da so bile žrtev ene od oblik spolnega nasilja, druge pa, da so bile žrtev več oblik spolnega nasilja.

Preglednica 2: Ženske, ki so bile od 15. leta starosti žrtve različnih oblik fizičnega nasilja partnerja ali tretjih oseb, EU-28 (%)^{a, b, c}

Vrsta fizičnega nasilja	Sedanji partner ^a	Prejšnji partner ^b	Tretja oseba ^c	Kateri koli partner in/ali tretja oseba ^c
Porivanje ali suvanje	5	19	13	23
Zaušnice	4	15	8	17
Trd predmet, zalučan vanje	2	8	4	9
Grabljenje ali vlečenje za lase	2	10	7	13
Pretepanje s pestjo ali trdim predmetom, brcanje	1	9	5	10
Opekline	0	1	0	1
Poskus zadušitve ali davljenja	1	5	1	4
Ureznine, vbodi ali streljanje	0	1	1	1
Udarjanje ob nekaj	1	5	2	4
Kar koli od zgoraj navedenega	7	24	20	31
Kar koli od zgoraj navedenega, brez „porivanja ali suvanja“	5	20	15	25

Opombe: a Od vseh žensk, ki so bile v času razgovora poročene, so živele z nekom, a s to osebo niso bile poročene, ali pa so bile v razmerju (in niso živele s to osebo) (n = 30 675).

b Od vseh žensk, ki so bile v preteklosti poročene, so živele z nekom, a s to osebo niso bile poročene, ali pa so bile v razmerju (in niso živele s to osebo) (n = 25 870).

c Od vseh anketirank (n = 42 002).

Vir: Podatkovni niz raziskave agencije FRA o spolnem nasilju, 2012.

Obseg posilstev

Od 15. leta starosti je bilo posiljenih pet odstotkov oziroma vsaka dvajseta ženska. Ta številka temelji na odgovorih na vprašanje „Kolikokrat vas je od 15. leta starosti nekdo prisilil v spolni odnos s tem, da vas je fizično obvladal ali vas kakor koli poškodoval?“

Na območjih številnih sodnih pristojnosti EU pravna opredelitev posilstva obsega več kot to, da storilec uporabi fizično silo. Zato je lahko obseg posilstev v EU večji od 5 %. Nekatera posilstva so mogoče zajeta tudi v odgovoru žensk na drugo vprašanje v raziskavi – „Vas je od 15. leta starosti kdo prisilil v sodelovanje v kakršni koli spolni dejavnosti, ki je niste želele ali je niste mogli zavrniti?“

Ženske v raziskavi so odgovarjale na vprašanja o izkušnjah s štirimi oblikami spolnega nasilja, pri čemer so lahko navedle, s katero obliko so se srečale, če sploh s katero. V nadaljevanju so opisani rezultati glede njihovih izkušenj od 15. leta starosti:

- ▶ 5 % žensk v raziskavi je navedlo, da so bile prisiljene v spolni odnos;
- ▶ 6 % jih je navedlo, da jih je nekdo poskušal prisiliti v spolni odnos;
- ▶ 6 % žensk je navedlo, da jih je nekdo prisilil v spolno dejavnost, ki je niso želele ali je niso mogle zavrniti;
- ▶ 6 % žensk je navedlo, da so privolile v spolno dejavnost, ker so se bale, kaj se bo zgodilo, če tega ne bodo storile.

- ▶ Skoraj vsaka deseta med ženskami, ki so navedle, da so bile žrtev spolnega nasilja tretje osebe – pri podrobnejšem opisovanju *najhujšega* primera spolnega nasilja, katerega žrtve so bile –, je navedla, da je bil udeležen več kot en storilec.

Večkratni primeri spolnega nasilja

Več kot polovica žensk, ki jih je posilil sedanj partner ali jih je poskušal posiliti oziroma jih prisiliti v spolno dejavnost, ko tega niso mogle zavrniti, je bila žrtev enega ali več primerov spolnega nasilja – pri posilstvu je bila približno tretjina žensk (31 %) žrtev šest ali več posilstev sedanjega partnerja.

Rezultati glede spolnega nasilja prejšnjih partnerjev kažejo podoben vzorec – odvisno od vrste spolnega nasilja je bila od ene tretjine do ene četrtine žensk žrtev več kot enega dogodka.

Podatki o nasilju med partnerjema

- ▶ Tretjina žrtev (34 %) fizičnega nasilja prejšnjega partnerja se je srečala s štirimi ali več različnimi oblikami fizičnega nasilja.
- ▶ Nasilje prejšnjega partnerja se je sicer večinoma dogajalo med trajanjem razmerja, vseeno pa je bila

vsaka šesta ženska (16 %), ki jo je viktimiziral prejšnji partner, žrtev nasilja po končanem razmerju.

Nasilje med nosečnostjo

Med nosečnicami, do katerih je bil nasilen prejšnji partner in so bile v tem razmerju noseče, jih je bilo 42 % žrtev nasilja tega partnerja med nosečnostjo. Od žensk, ki so bile žrtve nasilja sedanjega partnerja, pa jih je bilo žrtev njegovega nasilja med nosečnostjo 20 %. Razlika v številkah je morda posledica dejstva, da ženske v razgovorih o razmerju, ki še traja, ne morejo ali nočejo govoriti o nasilju sedanjega partnerja, čeprav bi bilo to domnevo treba dodatno preučiti.

Podatki o nasilju tretjih oseb

- ▶ Vsaka peta ženska (22 %) je bila od 15. leta starosti žrtev fizičnega nasilja osebe, ki ni bila njen partner.
- ▶ Med ženskami, ki so bile žrtve nasilja osebe, ki ni njihov partner, jih je v zvezi s fizičnim nasiljem 67 % navedlo, da je bil storilec moški (še 7 % jih je navedlo, da so bile žrtve fizičnega nasilja moških in žensk), v zvezi s spolnim nasiljem pa je 97 % žensk navedlo, da je bil storilec moški (preglednica 3).

Preglednica 3: Spol storilcev fizičnega in spolnega nasilja od 15. leta starosti, če storilec ni bil sedanj ali prejšnji partner, EU-28 (%)

	Fizično nasilje	Spolno nasilje
Moški	67	97
Ženska	26	2
Oba spola	7	0
Brez odgovora	1	0
n	7 207	2 296

Vir: Podatkovni niz raziskave agencije FRA o spolnem nasilju, 2012.

2.2. Posledice nasilja

Vpliv nasilja na žrtev

- ▶ V zvezi z najhujšimi primeri spolnega nasilja so ženske navedle, da so bila čustva, ki jih je sprožil dogodek, predvsem strah, jeza in sram zaradi tega, kar se jim je zgodilo. Žrtve spolnega nasilja osebe, ki ni bila njihov partner, so navajale tudi, da so bile zaradi dogodka močno pretresene.
- ▶ Kar zadeva dolgoročne psihološke posledice nasilja (glej preglednico 4), so žrtve zaradi viktimizacije partnerja ali tretjih oseb trpele zaradi izgube

samozavesti, poleg tega so se počutile ranljive in jih je mučila tesnoba.

- ▶ Žrtve spolnega nasilja so navedle, da se pogosto spopadajo s hujšimi psihološkimi posledicami.
- ▶ Poleg tega obstaja pri ženskah, ki so bile žrtve partnerjevega nasilja, večja verjetnost, da trpijo za različnimi dolgotrajnimi psihološkimi posledicami, kot pri ženskah, ki so bile žrtve nasilja tretjih oseb. To mogoče ni zgolj odziv na najhujše primere partnerjevega nasilja – glede na vprašanje v raziskavi –, temveč tudi posledica dejstva, da je partnerjevo nasilje verjetno vključevalo več dogodkov v daljšem časovnem obdobju.

Preglednica 4: Dolgotrajne psihološke posledice najhujšega primera nasilja od 15. leta starosti, po vrsti nasilja in storilca (%)^{a, b}

	Kateri koli partner (sedanji in/ali prejšnji)		Tretja oseba	
	Fizično nasilje	Spolno nasilje	Fizično nasilje	Spolno nasilje
Vrsta psihološke posledice				
Depresija	20	35	8	23
Tesnoba	32	45	23	37
Napadi panike	12	21	8	19
Izguba samozavesti	31	50	17	40
Občutek ranljivosti	30	48	24	47
Težave s spanjem	23	41	13	29
Težave s koncentracijo	12	21	7	16
Težave v odnosih	24	43	9	31
Drugo	3	5	4	4
Število izbranih kategorij				
Nobena	28	9	43	16
1	26	21	28	25
2–3	27	31	19	35
4 ali več	17	38	8	24
Brez odgovora	2	(1)	2	1
n	5 415	1 863	4 237	1 847

Opombi: a Anketiranke so lahko navedle več kot en odgovor, zato lahko skupna vrednost posameznih kategorij presega 100 %.

b Rezultati, ki temeljijo na manjšem številu odgovorov, so statistično manj zanesljivi, zaradi tega so ugotovitve, ki temeljijo na manj kot 30 odgovorih, navedene v oklepajih, ugotovitve, ki temeljijo na manj kot petih odgovorih, pa so izpuščene (označene z „-“).

Vir: Podatkovni niz raziskave agencije FRA o spolnem nasilju, 2012.

Stik s policijo in drugimi službami

- ▶ Tretjina (33 %) žrtev partnerjevega nasilja in četrtna (26 %) žrtev nasilja tretjih oseb se je po najhujšem nasilnem dogodku obrnila na policijo ali drugo ustanovo (na primer za podporo žrtvam). Višja stopnja prijavljanja partnerjevega nasilja je mogoče posledica tega, da ženske v razmerju pogosto doživijo več nasilnih dogodkov, preden se odločijo najhujšega prijaviti, saj želijo nasilje ustaviti ali se bojijo, da se bo stopnjevalo. Pri nasilju tretjih oseb pa je večja verjetnost, da vključuje osamljene primere z manjšim tveganjem za ponovitev.
- ▶ Skupaj je najhujši primer partnerjevega nasilja prijavilo policiji 14 % žrtev, najhujši primer nasilja tretjih oseb pa 13 % žrtev.
- ▶ Približno četrtna žrtev najhujšega primera spolnega nasilja (partnerja ali tretje osebe) ni prijavila policiji

ali drugi ustanovi, ker jih je bilo zaradi dogodka sram ali jim je bilo nelagodno.

Nezadovoljene potrebe žrtev

- ▶ Ko so ženske vprašali, kakšna pomoč bi se jim zdela koristna, so navedle, da bi po najhujšem nasilnem dogodku najprej potrebovale osebo, s katero bi se lahko pogovorile in bi jim zagotovila podporo (33 %-54 % glede na vrsto nasilja in storilca), sledila je zaščita (12 %-25 %) in druge oblike praktične pomoči (13 %-21 %).

Prebolevanje nasilja

- ▶ Večina žrtev (57 %-60 % glede na storilca in vrsto nasilja) je svoje izkušnje v zvezi z najhujšim primerom nekemu zaupala (preglednica 5). Približno tretjina (35 %) žrtev partnerjevega nasilja je navedla, da je pri prebolevanju nasilja imela podporo družine in prijateljev.

Preglednica 5: Iskanje pomoči pri službah in pogovor z drugimi glede najhujšega primera od 15. leta starosti, po vrsti nasilja in storilca (%)^a

	Kateri koli partner (sedanji in/ali prejšnji)		Tretja oseba	
	Fizično nasilje	Spolno nasilje	Fizično nasilje	Spolno nasilje
Anketiranka se je obrnila na policijo ali druge ustanove	31	39	24	30
Govorila je z drugo osebo	36	28	44	37
Ni govorila z nikomer	32	32	31	33
Brez odgovora	1	(0)	1	1
n	5 415	1 863	4 237	1 847

Opomba: ^a Rezultati, ki temeljijo na manjšem številu odgovorov, so statistično manj zanesljivi, zaradi tega so ugotovitve, ki temeljijo na manj kot 30 odgovorih, navedene v oklepajih, ugotovitve, ki temeljijo na manj kot petih odgovorih, pa so izpuščene (označene z „-“).

Vir: Podatkovni niz raziskave agencije FRA o spolnem nasilju, 2012.

2.3. Partnerjevo psihološko nasilje

- ▶ Vsaka tretja ženska (32 %) je bila žrtev psihološke zlorabe partnerja – sedanjega ali prejšnjega. To vključuje vedenja, kot so podcenjevanje ali poniževanje v javnosti ali na samem; prepoved zapuščenja hiše ali zaklepanje; siljenje v ogled pornografskega gradiva v nasprotju z njenimi željami; njeno namerno strašenje ali ustrahovanje in grožnje z nasiljem ali grožnje o poškodovanju tretje osebe, ki jo ima anketiranka rada.
- ▶ Ob upoštevanju vseh oblik psihološkega nasilja – vključno s psihološkim zlorabljanjem in drugimi oblikami psihološkega nasilja, kot je nadzorovanje (na primer poskusi preprečevanja stikov anketiranke z družino ali sorodniki), ekonomsko nasilje (prepovedovanje ženski, da bi delala zunaj doma) in izsiljevanje (preglednica 6) – je bilo žrtev takšnega partnerjevega vedenja 43 % žensk (slika 2 a).
- ▶ Najpogostejše oblike psihološkega nasilja zajemajo partnerjevo podcenjevanje ali poniževanje ženske na samem, vztrajanje, da pove, kje je, na način, ki presega splošno skrb, in jezo, če se pogovarja z drugimi moškimi. S katero od njih se je v razmerju srečala vsaka četrta ženska.
- ▶ 5 % žensk je bilo žrtev ekonomskega nasilja v sedanjem razmerju, 13 % pa je doživelo katero od oblik ekonomskega nasilja v prejšnjih razmerjih, na primer s partnerjevim preprečevanjem, da bi neodvisno odločala o družinskih finančah, ali prepovedovanjem, da bi delala zunaj doma.

Okvir 2: vprašanja v raziskavi – psihološko nasilje

Kako pogosto se je s sedanjim partnerjem/kadar koli s prejšnjim partnerjem zgodilo, da ...

- vam je poskušal preprečiti stike s prijatelji?
- vam je poskušal omejevati stik z vašo družino ali sorodniki?
- je hotel vedeti, kje ste, na način, ki je presegal običajno skrb?
- se je razjezil, če ste govorili z drugim moškim (ali drugo žensko, če je partnerka ženska)?
- vas je sumil nezvestobe?
- ni dovolil, da bi sprejemali odločitve o družinskih finančah in nakupovali po svoji presoji?
- je prepovedal, da bi delali zunaj doma?
- je prepovedal, da bi zapustili hišo, vam vzel avtomobilske ključe ali vas zaklenil?

Kako pogosto se je po vaši oceni s sedanjim partnerjem/kadar koli s prejšnjim partnerjem zgodilo, da ...

- vas je podcenjeval ali poniževal pred drugimi?
- vas je podcenjeval ali poniževal v zasebnosti?
- vas je namerno zastraševal, na primer s kričanjem ali razbijanjem stvari?
- vas je proti vaši volji silil k ogledu pornografskega gradiva?
- je grozil, da vam bo odvzel otroke?
- je grozil, da bo poškodoval vaše otroke?
- je poškodoval vaše otroke?
- je grozil, da bo poškodoval ali ubil nekoga, ki vam je blizu?

Kako pogosto se vam je zgodilo kaj podobnega? Vaš sedanji partner/kateri koli od prejšnjih partnerjev je ...

- grozil, da vas bo fizično poškodoval?

Preglednica 6: Partnerjevo psihološko nasilje po vrsti zlorabe in partnerja (%)^a

	Sedanji partner ^b	Prejšnji partner ^c	Kateri koli partner (sedanji in/ali prejšnji) ^d
Nadzorovanje	16	40	35
Ekonomsko nasilje	5	13	12
Žaljenje	15	37	32
Izsiljevanje z zlorabljanjem otrok/ dejansko zlorabljanje otrok	2	14	8
Kakršno koli psihološko zlorabljanje	23	48	43

Opombe: a Pri sedanjih partnerjih se odstotek nanaša na anketiranke, ki so navedle, da so bile žrtev katere od oblik psihološkega nasilja vsaj enkrat v razmerju. V zvezi s prejšnjimi partnerji je raziskava vključevala vprašanje, ali so se anketiranke kadar koli srečale s katero od oblik partnerjevega psihološkega nasilja. Stolpec „kateri koli partner“ vključuje kombinacijo opisanih števil, torej anketirank, ki so bile žrtev psihološkega nasilja vsaj enkrat v sedanjem razmerju ali kadar koli v razmerju s prejšnjimi partnerji.

b Na podlagi vseh žensk, ki imajo sedanjega partnerja – ki so bile v času razgovora poročene, so živele z nekom, a s to osebo niso bile poročene, ali pa so bile v razmerju (n = 30 675), z izjemo postavke o izsiljevanju z zlorabo otrok/dejanski zlorabi otrok – ta temelji na vseh ženskah, ki imajo partnerja sedaj IN skrbijo ali so skrbele za otroke (n = 24 770).

c Na podlagi vseh žensk, ki imajo prejšnjega partnerja – ki so bile vsaj enkrat v preteklosti poročene, so živele z nekom, a s to osebo niso bile poročene, ali pa so bile v razmerju (n = 25 870), z izjemo postavke o izsiljevanju z zlorabo otrok/dejanski zlorabi otrok – ta temelji na vseh ženskah, ki so imele partnerja v preteklosti IN skrbijo ali so skrbele za otroke (n = 14 469).

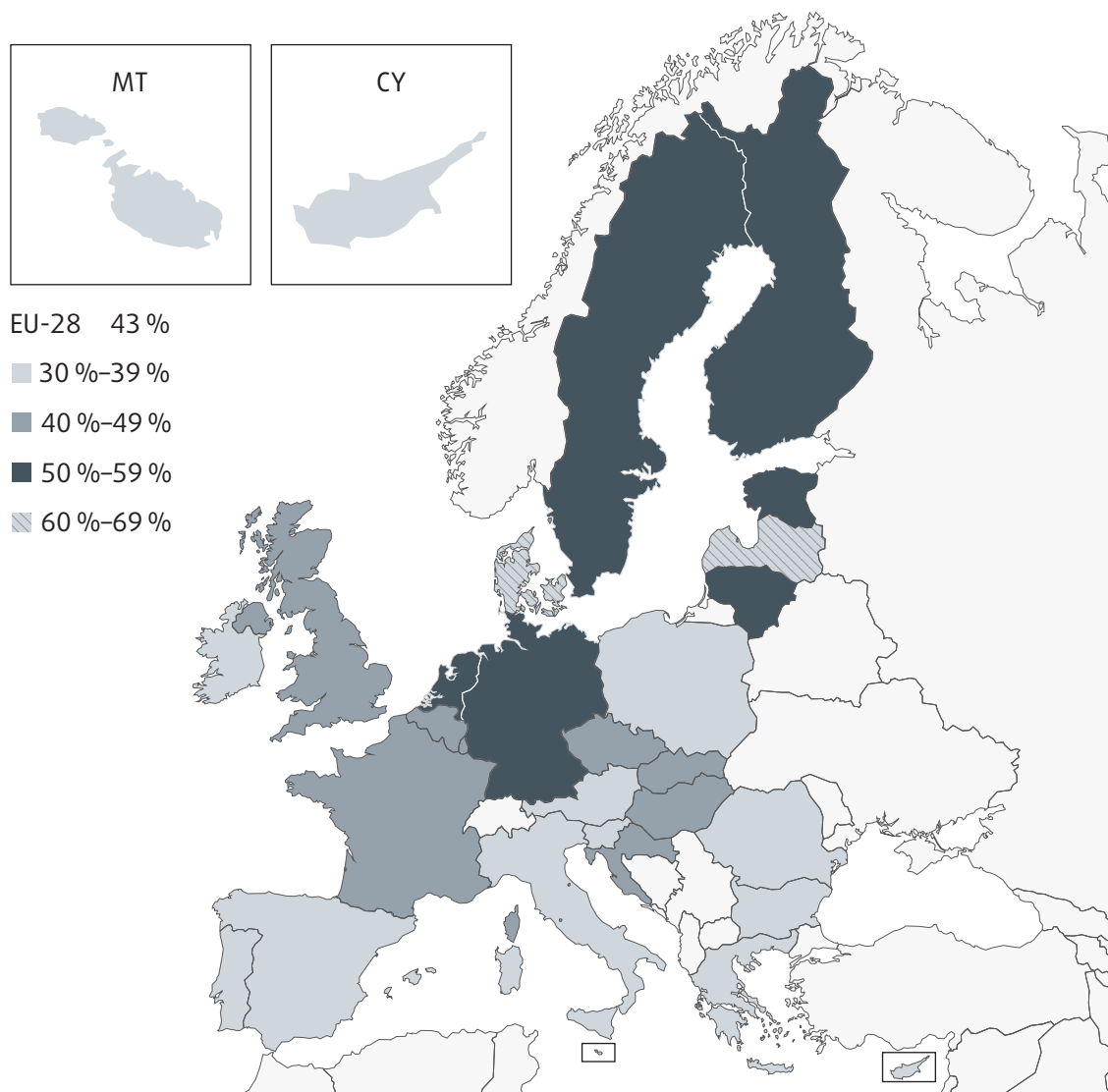
d Od vseh žensk, ki so bile v času razgovora ali vsaj enkrat v preteklosti poročene, so živele z nekom, a s to osebo niso bile poročene, ali pa so bile v razmerju (n = 40 192), z izjemo postavke o izsiljevanju z zlorabo otrok/dejanski zlorabi otrok – ta temelji na vseh ženskah, ki imajo partnerja sedaj ali so ga imele v preteklosti IN skrbijo ali so skrbele za otroke (n = 31 418).

Vir: Podatkovni niz raziskave agencije FRA o spolnem nasilju, 2012.

- ▶ Od žensk, ki so v razmerju, jih je 7 % doživelo štiri ali več različnih oblik psihološkega nasilja sedanjega partnerja (slika 2 b).
- ▶ Večina žensk, ki se srečajo z več (štirimi ali več) oblikami psihološkega nasilja, je v raziskavi tudi navedla, da je bil partner fizično in/ali spolno nasilen do njih.
- ▶ Verjetnost za psihološko nasilje v sedanjem razmerju ženske se povečuje skupaj z naraščanjem partnerjevega prekomernega uživanja alkoholnih pijač. Kolikor pogosteje je bilo navedeno, da sedanja partner toliko pije, da je opit, toliko pogosteje je v razmerju prisotno psihološko nasilje.

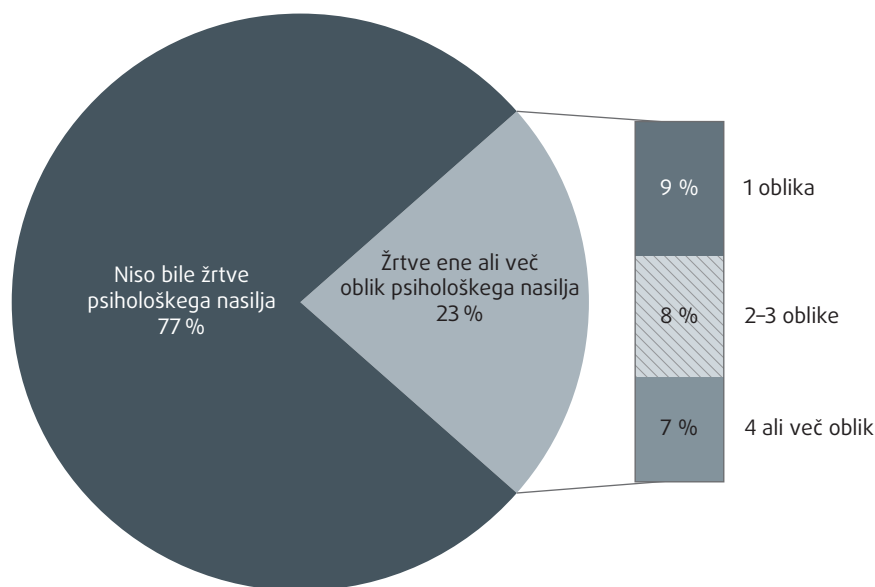

Slika 2 a: Ženske, ki so bile od 15. leta starosti žrtve partnerjevega psihološkega nasilja, EU-28 (%)

Vir: Podatkovni niz raziskave agencije FRA o spolnem nasilju, 2012.

Slika 2 b: Psihološko nasilje sedanjega partnerja med razmerjem in številu različnih oblik psihološkega nasilja, ki so jih doživele ženske, EU-28 (%)^{a,b}

Opombi: a Na podlagi vseh anketirank, ki imajo partnerja (n = 30 675).

b Obravnavano posamezno, vsota kategorij „ena oblika“, „2-3 oblike“ in „4 ali več oblik“ skupaj znaša 24 %, medtem ko se je z eno ali več oblik psihološkega nasilja skupaj srečalo 23 % žensk. Razlika je posledica zaokroževanja.

Vir: Podatkovni niz raziskave agencije FRA o spolnem nasilju, 2012.

2.4. Zalezovanje

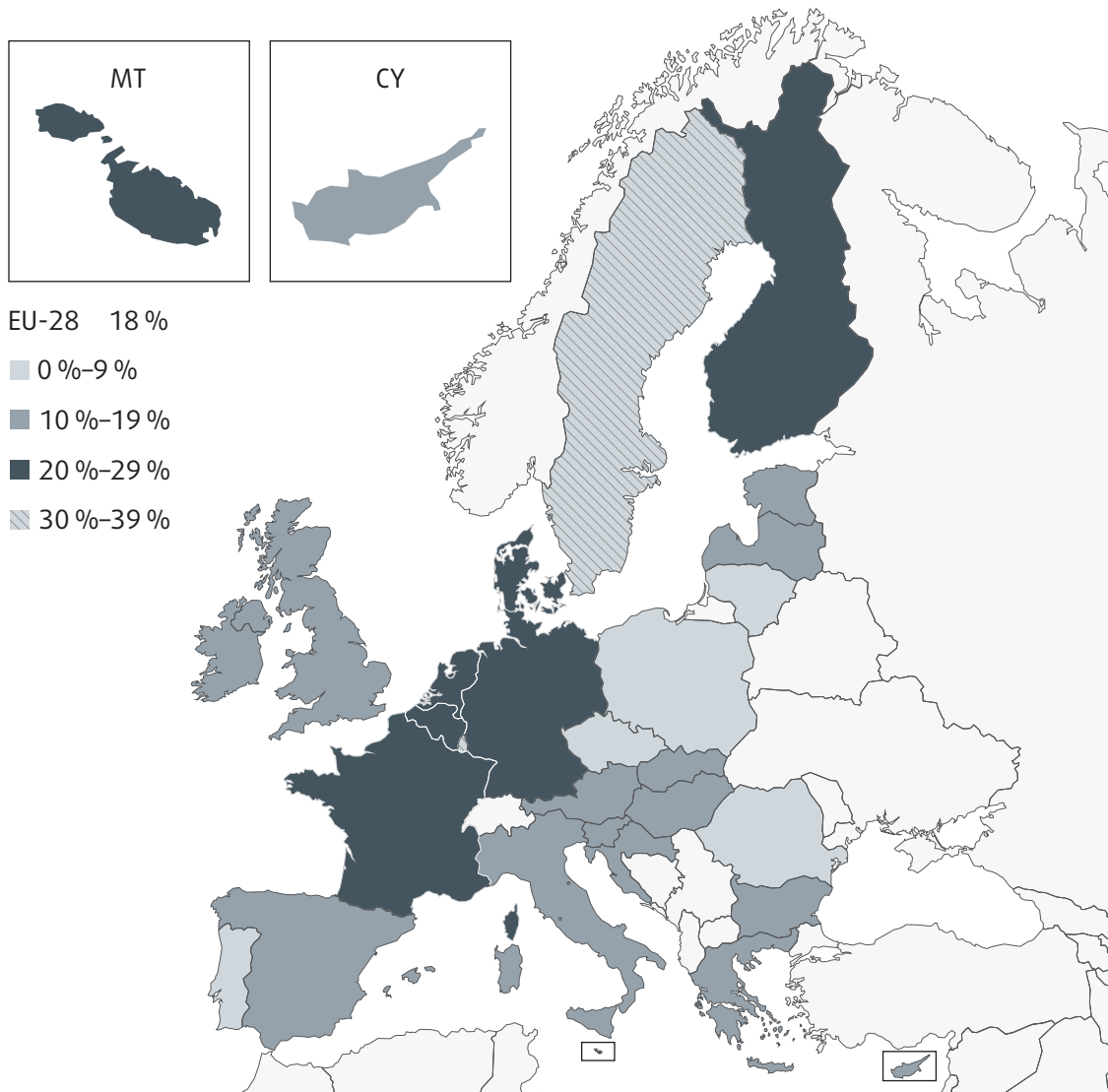
- ▶ 18 % žensk v EU-28 je od 15. leta starosti doživelo zalezovanje (preglednica 3 a) in 5 % žensk je doživelo zalezovanje v 12 mesecih pred razgovorom. To bi ustrezalo podatku, da je v 12 mesecih v EU-28 zalezovanje doživelo 9 milijonov žensk.
- ▶ 14 % vseh žensk je večkrat dobivalo žaljiva ali grozilna sporočila ali telefonske klice iste osebe, medtem ko je 8 % nekdo sledil ali pa postopal okrog njihovega doma ali službe. 3 % žensk se je srečalo z zalezovanjem, pri katerem je ista oseba večkrat poškodovala njihovo lastnino.
- ▶ Vsako deseto žensko (9 %) je zalezoval prejšnji partner (slika 3 b).

Okvir 3: Vprašanja v raziskavi – zalezovanje

Morda ste že bili v položaju, da je bila ista oseba večkrat žaljiva do vas ali vam je grozila. Pri vprašanih v nadaljevanju vas prosimo, da razmislite o svojih sedanjih in prejšnjih partnerjih ter tudi o drugih ljudeh. Ali se vam je od 15. leta starosti do sedaj/v zadnjih 12 mesecih zgodilo, da je ista oseba večkrat počela kaj od naslednjega:

- vam pošiljala elektronska sporočila, besedilna sporočila (SMS) ali takojšnja sporočila z žaljivo vsebino ali grožnjami?
- vam pošiljala pisma ali razglednice z žaljivo vsebino ali grožnjami?
- bila po telefonu žaljiva do vas, vam grozila ali vas nadlegovala s telefonskimi klici in potem odložila?
- objavljala žaljive komentarje o vas na spletu?
- si prek interneta ali prenosnega telefona delila vaše intimne fotografske ali video posnetke?
- postopala ali vas čakala pred hišo, službo ali šolo brez upravičenega razloga?
- vam namerno sledila naokrog?
- vas namerno ustrahovala ali poškodovala vašo lastnino?

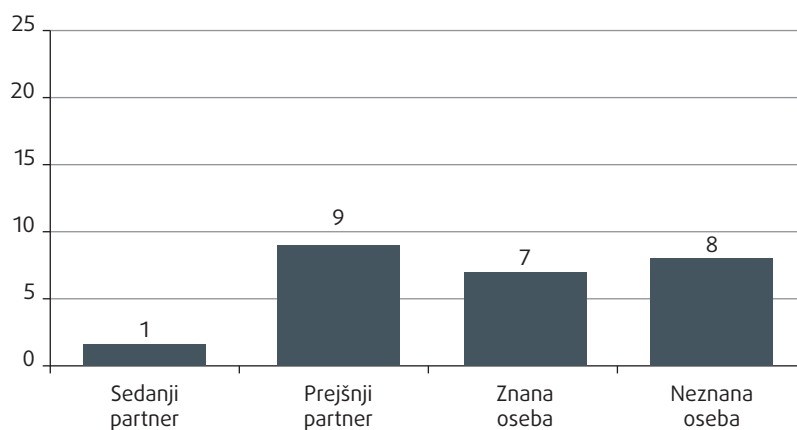
Slika 3 a: Razširjenost zalezovanja v EU – izkušnje žensk od 15. leta starosti, EU-28 (%)

Opomba: Na podlagi vseh anketirank (n = 42 002).

Vir: Podatkovni niz raziskave agencije FRA o spolnem nasilju, 2012.

Slika 3 b: Razširjenost zalezovanja od 15. leta starosti po vrsti storilca (%)

Opomba: Sedanji partner n = 31 007, prejšnji partner n = 25 936, znana oseba n = 42 002, neznana oseba n = 42 002. Ženske so lahko na podlagi dogodka(-ov), ki so ga (jih) doživele, navedle več kot enega storilca.

Vir: Podatkovni niz raziskave agencije FRA o spolnem nasilju, 2012.

- ▶ Spletno zalezovanje – zalezovanje prek elektronske pošte, telefonskih sporočil ali spleta – je povezano predvsem z mlajšimi ženskami. Štirje odstotki žensk, starih od 18 do 29 let (ali 1,5 milijona žensk, starih od 18 do 29 let, v EU-28), so v 12 mesecih pred razgovorom doživeli spletno zalezovanje, med ženskami, ki so stare 60 let ali več, pa je imelo to izkušnjo 0,3 %.²
- ▶ Od vseh žensk, ki so bile žrtve zalezovanja, je bila vsaka peta (21 %) žrtev zalezovanja, ki je trajalo več kot dve leti.
- ▶ Vsaka peta žrtev zalezovanja (23 %) je morala zaradi najhujšega primera zalezovanja zamenjati svojo telefonsko številko ali e-poštni naslov.
- ▶ O treh četrtinah (74 %) primerov zalezovanja policija ni bila obveščena, čeprav je šlo za najhujši primer zalezovanja, ki so ga anketiranke navedle v raziskavi.

2.5. Spolno nadlegovanje

V raziskavi se je pokazalo, da posamezniki različno dojemajo, kaj pomeni „spolno nadlegovanje“. Različen pomen, ki se subjektivno pripisuje vedenju, je tudi odraz prevladujočih družbenih in kulturnih vrednot, norm in stališč o vlogi spolov ter primerni komunikaciji med pripadniki različnih spolov.

- ▶ Odvisno od števila različnih oblik spolnega nadlegovanja, na katere so se nanašala vprašanja v raziskavi, se je po ocenah v EU-28 od 15. leta starosti s spolnim nadlegovanjem srečalo od 83 do 102 milijona žensk (45 % do 55 % žensk).
- ▶ Po ocenah se je v EU-28 samo v zadnjih 12 mesecih pred razgovorom s spolnim nadlegovanjem srečalo 24 do 39 milijonov žensk (13 % do 21 %).

Splošna razširjenost spolnega nadlegovanja

- ▶ Pri vseh 11 postavkah, na podlagi katerih se je v raziskavi merilo spolno nadlegovanje (seznam je na voljo v okvirju 4), je bila v Evropski uniji vsaka druga ženska (55 %) od 15. leta starosti vsaj enkrat žrtev spolnega nadlegovanja, v 12 mesecih pred razgovorom pa vsaka peta ženska (21 %) (slika 4).

² V raziskavi so ženske lahko navedle, da ne uporabljajo prenosnega telefona, elektronske pošte, družbenih medijev ali interneta na splošno. Rezultati v zvezi z zalezovanjem in nadlegovanjem prek spleta, predstavljeni kasneje v tem poročilu, temeljijo na izkušnjah tistih žensk, ki uporabljajo omenjene načine komunikacije. Rezultati raziskave torej odražajo razlike med državami članicami EU glede obsega dostopa do interneta in uporabe prenosnih telefonov.

Okvir 4: Vprašanja v raziskavi – spolno nadlegovanje

Sledi nekaj vprašanj o izkušnjah, ki so jih lahko imele ženske.

Včasih se je mogoče zgodilo, da so se drugi vedli do vas na način, ki vam ni bil všeč in je bil žaljiv. Kako pogosto ste se srečali s katerim od naslednjih položajev? Kako pogosto se vam je to zgodilo v zadnjih 12 mesecih?

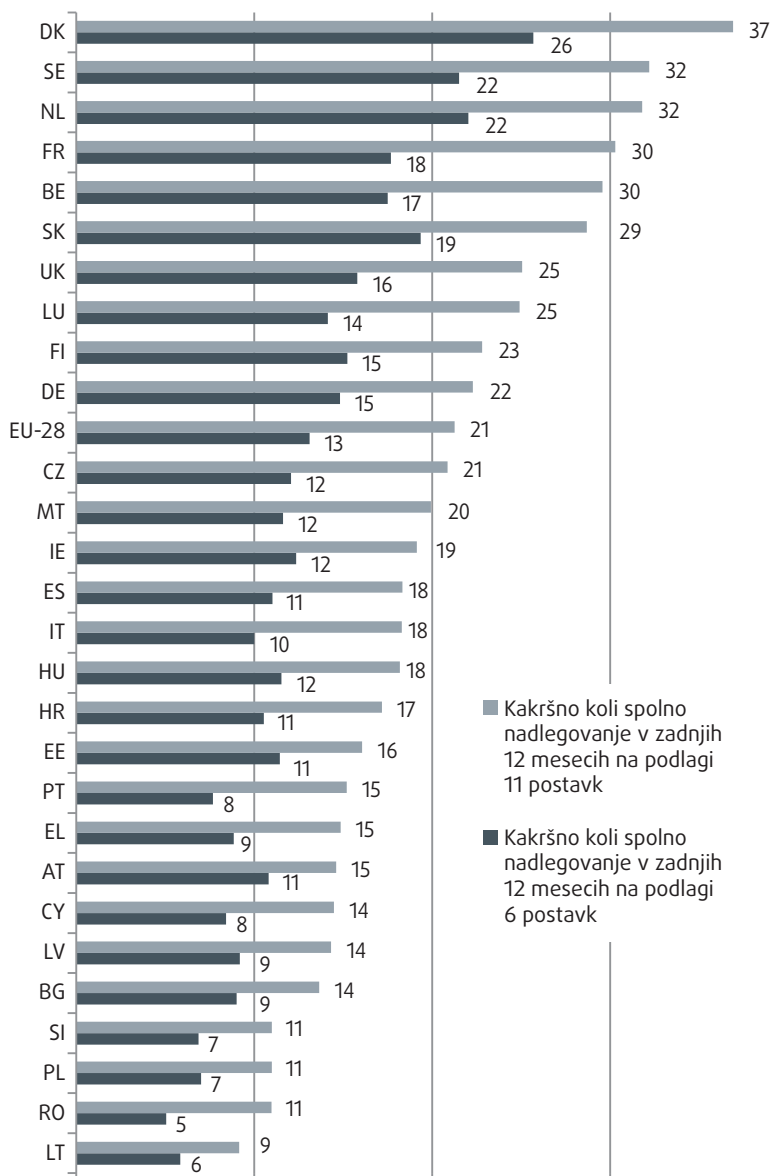
- *Nezaželeno dotikanje, objemanje ali poljubljanje?**
- *Pripombe ali šale, ki so namigovale na spolnost in so vas užalile?**
- Neprimerna povabila na zmenke?
- Vsiljiva vprašanja o vašem zasebnem življenju, ki so vas užalila?
- Vsiljiva vprašanja o vašem videzu, ki so vas užalila?
- Neprimerno strmenje ali pohotno opazovanje, zaradi katerega ste se počutili ogroženi?
- *Nekdo vam je poslal ali pokazal slike, fotografije ali darila z izrecno spolno vsebino, zaradi katerih ste bili užaljeni?**
- *Nekdo se je nespodobno razgalil pred vami?**
- *Nekdo vas je proti vaši volji silil k ogledu pornografskega gradiva?**
- *Nezaželena elektronska ali telefonska sporočila z izrecno spolno vsebino, ki so vas užalila?**
- Neprimerno približevanje na družbenih spletnih straneh, kot so Facebook ali spletne klepetalnice, ki vas je užalilo?

Zvezdica („*“) označuje šest postavk, ki bi jih lahko šteli za najhujše (na celotnem seznamu 11 postavk). Rezultati za teh šest postavk so bili analizirani posebej, da bi tako ocenili njihov vpliv na obseg spolnega nadlegovanja, ki se je merilo v raziskavi.

- Rezultati za samo šest posebnih oblik spolnega nadlegovanja (seznam teh postavk je v okvirju 4), ki jih je anketiranka označila kot hujšo grožnjo in hujšo obliko, so: 45 % žensk v EU se je s temi oblikami spolnega nadlegovanja srečalo vsaj enkrat v življenju, v 12 mesecih pred razgovorom pa je bilo takšnih žensk 13 %.
- 32 % žensk, ki so od 15. leta starosti doživele spolno nadlegovanje, je kot storilca(-e) navedlo osebo iz službenega okolja, na primer sodelavca, nadrejenega ali stranko.

Slika 4: Razširjenost spolnega nadlegovanja v 12 mesecih pred razgovorom v državah članicah EU na podlagi celotnega ali krajšega niza postavk, na podlagi katerih se meri spolno nadlegovanje (%)^{a, b, c}

Opombe: a Od vseh anketirank (n = 42 002).

b Celoten niz vključuje vseh 11 postavk v vprašalniku za merjenje spolnega nadlegovanja (glej okvir 4).

c Krajši niz vključuje naslednjih šest postavk: „nezaželeno dotikanje, objemanje ali poljubljanje“, „pripombe ali šale, ki so namigovala na spolnost in so vas užalile“, „nekdo se je nespodobno razgalil pred vami“, „nezaželena elektronska ali telefonska sporočila z izrecno spolno vsebino, ki so vas užalila“, „nekdo vam je poslal ali pokazal slike, fotografije ali darila z eksplicitno spolno vsebino, zaradi katerih ste bili užaljeni“, „nekdo vas je proti vaši volji silil k ogledu pornografskega gradiva“.

Vir: Podatkovni niz raziskave agencije FRA o spolnem nasilju, 2012.

Značilnosti spolnega nadlegovanja

Spolno nadlegovanje je zelo širok pojem, ki sega od fizičnih oblik, prek verbalnih dejanj do neverbalnih oblik, kot je spletno nadlegovanje. Na primer:

- ▶ fizične oblike nadlegovanja – 29 % žensk v EU-28 se je od 15. leta starosti na primer srečalo z neželenim dotikanjem, objemanjem ali poljubljanjem;
  - ▶ verbalno nadlegovanje – 24 % žensk je bilo na primer žrtev pripomb ali šal, ki so namigovala na spolnost in so bile žaljive;
  - ▶ neverbalne oblike, vključno s spletnim nadlegovanjem – 11 % žensk je na primer prejelo neželena in žaljiva elektronska ali telefonska sporočila z izrecno spolno vsebino ali pa se jim je kdo približal na žaljiv in neprimeren način na družbenih omrežjih (izkušnje od 15. leta starosti).
- ▶ Pri obravnavi večkratne viktimizacije je ugotovljeno, da je vsaka peta ženska (19 %) od 15. leta starosti vsaj dvakrat doživela neželjeno dotikanje, objemanje ali poljubljanje, 6 % žensk pa je bilo žrtev te fizične oblike nadlegovanja več kot šestkrat od 15. leta starosti. 37 % vseh viktimiziranih žensk je od 15. leta starosti doživelo dve ali tri različne oblike spolnega nadlegovanja, 27 % štiri do šest različnih oblik, 8 % vseh viktimiziranih žensk pa je bilo od 15. leta starosti žrtev več kot sedmih različnih oblik spolnega nadlegovanja.

Natančnejši podatki o spolnem nadlegovanju

- ▶ Na splošno je tveganje za izpostavljenost spolnemu nadlegovanju nadpovprečno za ženske, stare 18 do 29 let ter 30 do 39 let. Več kot vsaka tretja ženska (38 %) v starosti 18 do 29 let se je v 12 mesecih pred razgovorom srečala z vsaj eno obliko spolnega nadlegovanja, to velja tudi za skoraj vsako četrto žensko (24 %) v starosti 30 do 39 let.
- ▶ Tveganje za mlade ženske v starosti 18 do 29 let, da bodo postale tarča ogrožajočih in žaljivih pristopov na spletu, dvakrat presega to tveganje v skupini žensk, starih 40 do 49 let, in več kot trikrat tveganje v skupini žensk, starih 50 do 59 let (slika 5).
- ▶ S spolnim nadlegovanjem se pogosteje srečajo ženske z univerzitetno izobrazbo in ženske v najvišjih poklicnih kategorijah: s spolnim nadlegovanjem se je v življenju srečalo 75 % žensk v kategoriji visokih vodilnih položajev in 74 % žensk v strokovnih poklicih, v primerjavi s 44 % žensk v poklicni kategoriji „kvalificirani fizični delavec“ ali 41 % žensk, ki so navedle, da niso nikoli opravljale plačanega dela.

Ta ugotovitev je lahko posledica več razlogov: med drugim izpostavljenosti delovnim okoljem in položajem, kjer obstaja višje tveganje za zlorabo, poleg tega so ženske s kariero bolj pozorne na elemente spolnega nadlegovanja.

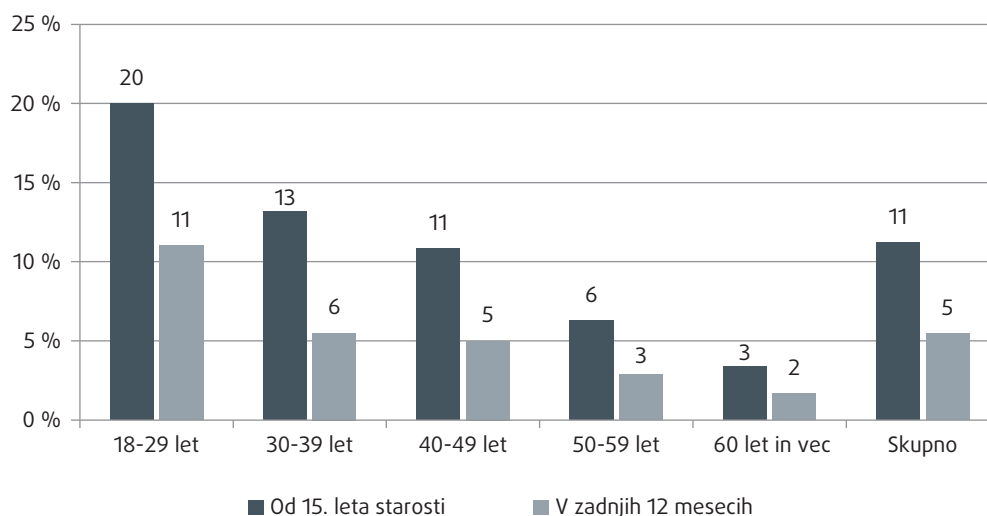
- ▶ Glede na rezultate raziskave agencije FRA je v večini primerov spolnega nadlegovanja od 15. leta starosti (68 %) storilec moški, ki ga ženska dotlej ni poznala. Drugi storilci spolnega nadlegovanja vključujejo osebe, ki jih anketiranka pozna (a jih ni natančneje opredelila) (35 %), osebe, povezane z zaposlitvijo ženske, na primer sodelavce, nadrejene ali stranke (32 %), oziroma prijatelje ali znance (31 %).
- ▶ Od vseh žensk, ki so opisale najhujši primer spolnega nadlegovanja, ki se jim je zgodil, jih je 35 % zadržalo dogodek zase in se o njem niso pogovarjale z nikomer. Od tistih, ki so se o dogodku pogovarjale z drugimi, je 28 % anketirank govorilo s prijateljem, 24 % jih je govorilo z družinskim članom ali sorodnikom in 14 % jih je obvestilo svojega partnerja. Samo 4 % žensk je dogodek prijavilo policiji, 4 % se jih je pogovorilo z delodajalcem ali nadrejenim na delovnem mestu, manj kot 1 % žensk pa se je posvetovalo z odvetnikom, ustanovo za podporo žrtvam ali s sindikalnim zaupnikom.

2.6. Nasilje v otroštvu

- ▶ Ob upoštevanju fizičnega, spolnega in psihološkega nasilja je na splošno 35 % žensk navedlo, da so pred 15. letom starosti doživle vsaj eno od treh oblik nasilja, pri katerem je bil storilec odrasel.
- ▶ **Razširjenost spolnega nasilja**
12 % žensk je navedlo, da jih je pred 15. letom starosti spolno zlorabila odrasla oseba ali pa nad njimi zagrešila spolni incident, kar pomeni, da je v EU takih žensk 21 milijonov (preglednica 7).
- ▶ **Razširjenost fizičnega nasilja**
V povprečju je v otroštvu, torej pred 15. letom starosti, doživelo fizično nasilje odraslega 27 % žensk.
- ▶ **Razširjenost psihološkega nasilja**
10 % žensk v raziskavi je navedlo, da so doživle katero od oblik psihološkega nasilja odraslega družinskega člana.

Slika 5: Spolne oblike spletnega nadlegovanja od 15. leta starosti in v 12 mesecih pred razgovorom po starostnih skupinah (%)^a

Opomba: ^a Od vseh žensk, ki so izbrale veljavne kategorije odgovorov v zvezi z obema postavkama za merjenje spletnega nadlegovanja (n = 35 820; 6 084 anketirank je izbralo kategorijo „ne pride v poštev“ pri obeh postavkah; v 98 primerih so manjkali podatki o starosti).

Vir: Podatkovni niz raziskave agencije FRA o spolnem nasilju, 2012.

Okvir 5: Vprašanja v raziskavi – izkušnje s spolnim nasiljem v otroštvu

Kako pogosto se je pred vašim 15. letom starosti zgodilo, da vam je odrasla oseba, stara 18 let ali več, storila kaj od naslednjega, čeprav tega niste želeli:

- pokazala svoje spolne organe?
- vas prisilila, da ste goli pozirali pred katero koli osebo ali na fotografijah, videoposnetku ali pred spletno kamero?
- se proti vaši volji dotikala vaših genitalij ali prsi?
- vas prisilila v spolni odnos?

Okvir 6: Vprašanja v raziskavi – izkušnje s fizičnim nasiljem v otroštvu

Kako pogosto se je pred vašim 15. letom starosti zgodilo, da vam je odrasla oseba, stara 18 let ali več, storila kaj od naslednjega:

- vam dala zaušnico ali vas vlekla za lase, da je bolelo?
- vas močno pretepala, da je bolelo?
- vas močno brcala, da je bolelo?
- vas udarila s predmetom, kot sta palica ali pas, tako močno, da vas je poškodovala?
- vas zabodla ali porezala tako močno, da vas je poškodovala?

Vprašanja v raziskavi – izkušnje s psihološkim nasiljem v otroštvu

Kako pogosto se je pred vašim 15. letom starosti zgodilo, da vam je odrasli družinski član storil kaj od naslednjega:

- dejal, da vas nima rad?
- dejal, da si želi, da se ne bi rodili?
- grozil, da vas bo zapustil ali spodil od doma?
- kateri koli odrasli: grozil, da vas bo rmočno poškodoval ali ubil?

Preglednica 7: Izkušnje v otroštvu s katero koli vrsto nasilja pred 15. letom starosti, po vrsti odraslega storilca (%)^{a,b}

Država članica EU	Fizično nasilje	Spolno nasilje	Kakršno koli fizično ali spolno nasilje	Psihološko nasilje družinskega člana	Kakršno koli fizično, spolno ali psihološko nasilje
AT	27	5	30	9	31
BE	14	14	25	11	30
BG	28	3	29	5	30
CY	10	4	12	5	15
CZ	30	3	32	8	34
DE	37	13	42	13	44
DK	36	13	42	12	46
EE	43	10	48	9	50
EL	20	5	23	7	25
ES	21	11	28	6	30
FI	46	11	51	10	53
FR	33	20	44	14	47
HR	28	2	30	5	31
HU	20	5	24	8	27
IE	21	9	26	5	27
IT	25	11	31	9	33
LT	15	6	18	8	20
LU	35	15	43	13	44
LV	30	7	33	8	34
MT	16	10	21	4	23
NL	16	20	30	14	35
PL	14	4	17	5	18
PT	24	3	25	5	27
RO	23	(1)	23	4	24
SE	33	15	41	12	44
SI	8	6	12	7	16
SK	33	4	34	8	36
UK	25	18	36	11	40
EU-28	27	12	33	10	35

Opombi: a Rezultati, ki temeljijo na manjšem številu odgovorov, so statistično manj zanesljivi, zaradi tega so ugotovitve, ki temeljijo na manj kot 30 odgovorih, navedene v oklepajih, ugotovitve, ki temeljijo na manj kot petih odgovorih, pa so izpuščene (označene z „-“).

b Mogočih je več odgovorov – zgodil se je vsaj en primer fizičnega ali spolnega ali psihološkega nasilja (n = 42 002).

Vir: Podatkovni niz raziskave agencije FRA o spolnem nasilju, 2012.

Podrobnejši podatki o storilcih nasilja v otroštvu

- Storilci *fizičnega nasilja* v otroštvu so večinoma izhajali iz iste družine. Več kot polovica žensk, ki so pred 15. letom starosti doživele katero od oblik fizičnega nasilja, kot storilca navajajo očeta (55 %), skoraj polovica žensk pa kot storilko navaja mater (46 %) (ženske so lahko navedle enega ali več storilcev).
- 97 % storilcev spolnega nasilja v otroštvu je moških. Vsaka druga ženska, ki je bila v otroštvu žrtev spolnega nasilja, je navedla, da je bil storilec moški, ki ga do tedaj ni poznala.

Oblike fizičnega nasilja

- 22 % vseh žensk je navedlo, da jim je odrasel, star 18 let ali več, „dal zaušnico ali vlekel za lase, da je bolelo“. Večina žensk je navedla, da se je to zgodilo več kot enkrat (16 % vseh sodelujočih).

Odnos med nasiljem v otroštvu in poznejšimi izkušnjami

- 30 % žensk, ki se je v prejšnjem ali sedanjem razmerju srečalo s spolno viktimizacijo, je navajalo izkušnje s spolnim nasiljem v otroštvu, od žensk, ki nimajo izkušenj s spolno viktimizacijo v sedanjem ali prejšnjem razmerju, pa jih je 10 % navedlo izkušnje s spolno viktimizacijo v otroštvu (slika 6).

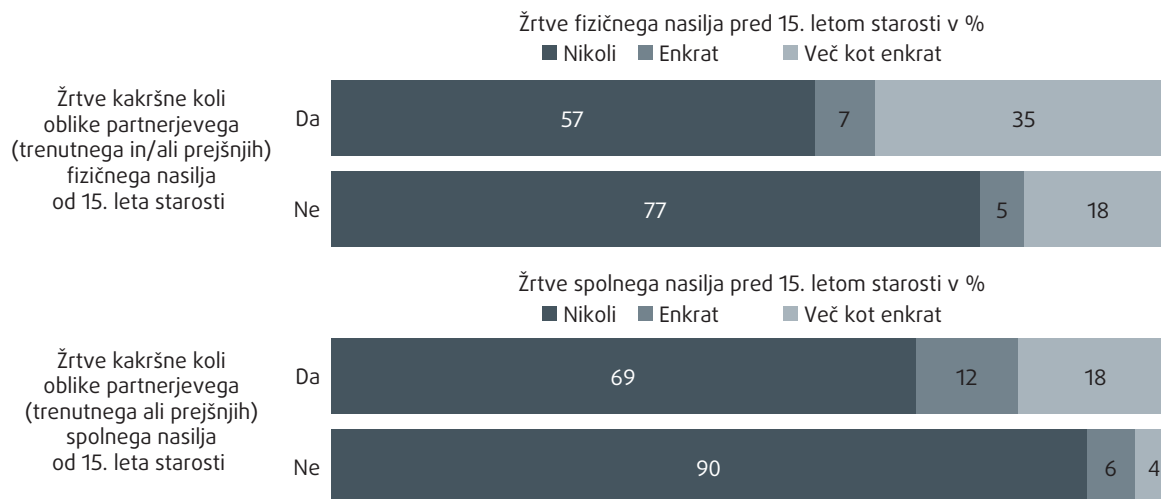
Oblike psihološkega nasilja

- 10 % žensk je omenjalo psihološko viktimizacijo v otroštvu v družinskem okviru; tako se jih je na primer 6 % spomnilo, kako so jim govorili, da jih nimajo radi. To je bila najpogostejša oblika psihološkega nasilja nad osebam, vključenimi v raziskavo (glej okvir 6).

Izpostavljenost otrok nasilju v družini

- 73 % žensk, ki so bile žrtve nasilja prejšnjega ali sedanjega partnerja, navaja, da so za nasilje vedeli vsi otroci, ki so živeli z njima.

Slika 6: Odnos med fizičnim in spolnim nasiljem pred 15. letom starosti ter izkušnjo s partnerjevim fizičnim in spolnim nasiljem pozneje v življenju (%)^a

Opomba: ^a Od vseh žensk (n = 42 002).

Vir: Podatkovni niz raziskave agencije FRA o spolnem nasilju, 2012.

2.7. Strah pred viktimizacijo in njegov vpliv

- ▶ Velik delež žensk, ki se močno bojijo napada, se je v življenju verjetno že srečal s fizičnim ali spolnim nasiljem.
- ▶ Eno petino (21 %) vseh žensk je v 12 mesecih pred razgovorom (vsaj) občasno skrbelo, da jih lahko kdo fizično ali spolno napade.
- ▶ Ženske so se najbolj bale morebitnega napada tujca – 15 % jih je v 12 mesecih pred razgovorom glede tega skrbelo vsaj občasno.
- ▶ 7 % žensk je navedlo, da so se v 12 mesecih pred razgovorom bale, da bi jih lahko fizično ali spolno napadel prejšnji partner.
- ▶ Nekaj več kot polovica vseh žensk v EU (53 %) se vsaj občasno izogiba določenim situacijam ali krajem zaradi strahu pred fizičnim ali spolnim napadom (preglednica 8). Kot pa kažejo splošne raziskave

med prebivalstvom o kriminalu in viktimizaciji, se moški na splošno manj bojijo kriminala in njegovega vpliva na njihova življenja kot ženske.

- ▶ V 28 državah članicah EU je 8 % žensk navedlo, da so v preteklih 12 mesecih pred razgovorom vsaj včasih pri sebi imele stvar, namenjeno samoobrambi.
- ▶ Mlajše ženske bolj kot starejše skrbijo fizični ali spolni napadi na javnih krajih, bolj kot starejše jih skrbi tudi, da bi jih napadel neznanec.

2.8. Stališča in ozaveščenost

Pri obravnavanju rezultatov raziskave je treba upoštevati, da v družbah, kjer nasilje med partnerjema velja predvsem za zasebno vprašanje, za primere nasilja nad ženskami verjetno ne bodo zvedeli drugi družinski člani in prijatelji, poleg tega se redko prijavijo policiji.

- ▶ Vsaka osma ženska (78 %) v EU misli, da je nasilje nad ženskami v njihovi državi zelo ali precej prisotno (slika 7). Razdelitev po državah je razvidna s slike 8.

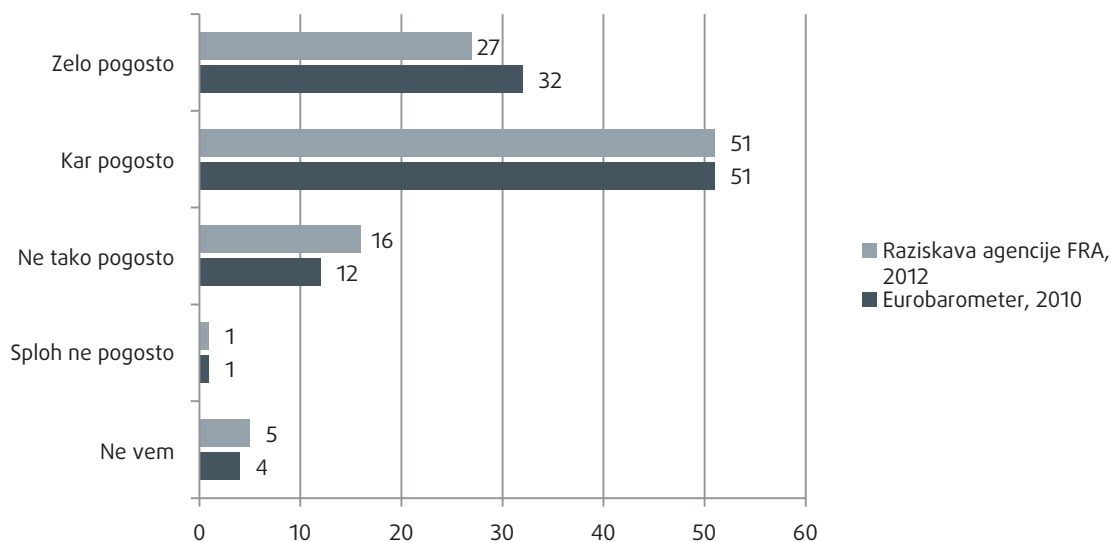
Preglednica 8: Ženske, ki so se v zadnjih 12 mesecih pred razgovorom vsaj občasno^a izogibale določenim krajem in situacijam zaradi strahu pred fizičnim ali spolnim napadom

Javno življenje	%	n ^b
Izogibanje temu, da bi sama zapustila dom	14	41 812
Izogibanje hoji po nekaterih ulicah ali območjih	37	41 818
Izogibanje krajem, na katerih ni drugih ljudi	40	41 751
Zasebno življenje	%	n ^b
Izogibanje odpiranju vrat, ko je sama doma	31	41 822
Izogibanje vračanju domov zaradi strahu pred tem, kar se tam lahko zgodi	4	41 664
Izogibanje temu, da bi ostala sama s sodelavcem ali nadrejenim v službi	3	23 647
Vsaj nekaj od zgoraj naštetega	53	

Opombi: a Vključuje anketiranke, ki so navedle, da bi se situacijam ali krajem izognile „včasih“, „pogosto“ ali „vedno“.

b Na podlagi vseh anketirank, brez tistih, ki niso želele odgovoriti. Rezultati za kategorijo „izogibanje temu, da bi ostala sama s sodelavcem ali nadrejenim v službi“ temeljijo na vseh anketirankah, za katere je bilo vprašanje relevantno (ki so v preteklih 12 mesecih imele zaposlitev, pri kateri so imele tudi sodelavce ali nadrejene).

Vir: Podatkovni niz raziskave agencije FRA o spolnem nasilju, 2012.

Slika 7: Splošna stališča žensk o pogostosti nasilja nad ženskami (%)^{a, b, c}

Opombe: a Raziskava agencije FRA: od vseh anketirank (n = 42 002).

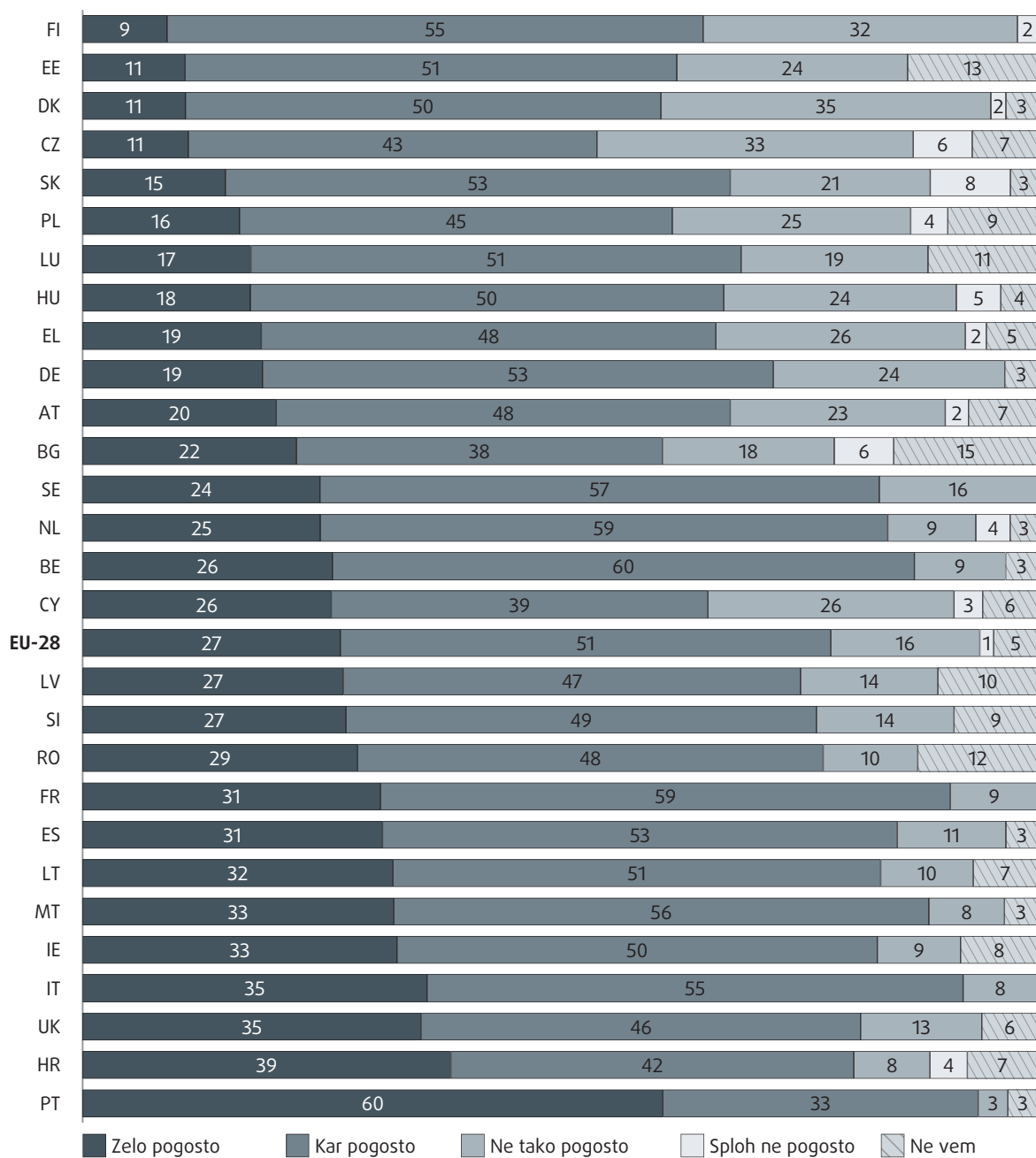
b Posebna Eurobarometrova raziskava 344 (2010): od vseh žensk, ki so sodelovale (n = 13 853).

c Vprašanje v raziskavi agencije FRA se je nanašalo na „nasilje nad ženskami s strani partnerjev, znancev ali tujcev“, medtem ko se je vprašanje v posebni Eurobarometrovi raziskavi 344 nanašalo na „nasilje nad ženskami v družini“.

Vir: Podatkovni niz raziskave agencije FRA o spolnem nasilju, 2012; podatkovni niz posebne Eurobarometrove raziskave o nasilju nad ženskami v družini, 2010.

- ▶ V povprečju je 39 % žensk v EU navedlo, da poznajo drugo žensko v krogu prijateljev in družine, ki je žrtev „nasilja v družini“. Več kot vsaka peta ženska (22 %) pozna osebo na sedanjem ali preteklem delovnem mestu ali kraju šolanja, ki je bila žrtev partnerskega nasilja.
- ▶ Čeprav povprečno vsaka druga ženska v EU pozna veljavno zakonodajo o zaščiti pred nasiljem v družini in njegovem preprečevanju, je druga polovica žensk, ki so sodelovale v raziskavi, navedla, da v državi njihovega stalnega prebivališča ni posebne zakonodaje za področje nasilja v družini, ali pa da ne vedo, ali obstaja (slika 9).
- ▶ V povprečju skoraj vsaka peta ženska v EU (19 %) ne pozna nobene od podpornih služb za žrtve nasilja nad ženskami, ki so bile naštetje v vprašalniku.
- ▶ V povprečju je vsaka druga ženska v EU pred kratkim videla ali slišala kampanje proti nasilju nad ženskami.
- ▶ Skoraj devet od desetih žensk (87 %) bi podprlo prakso, da zdravniki rutinsko postavljajo vprašanja o nasilju, če pri delu naletijo na ženske z določenimi vrstami poškodb.

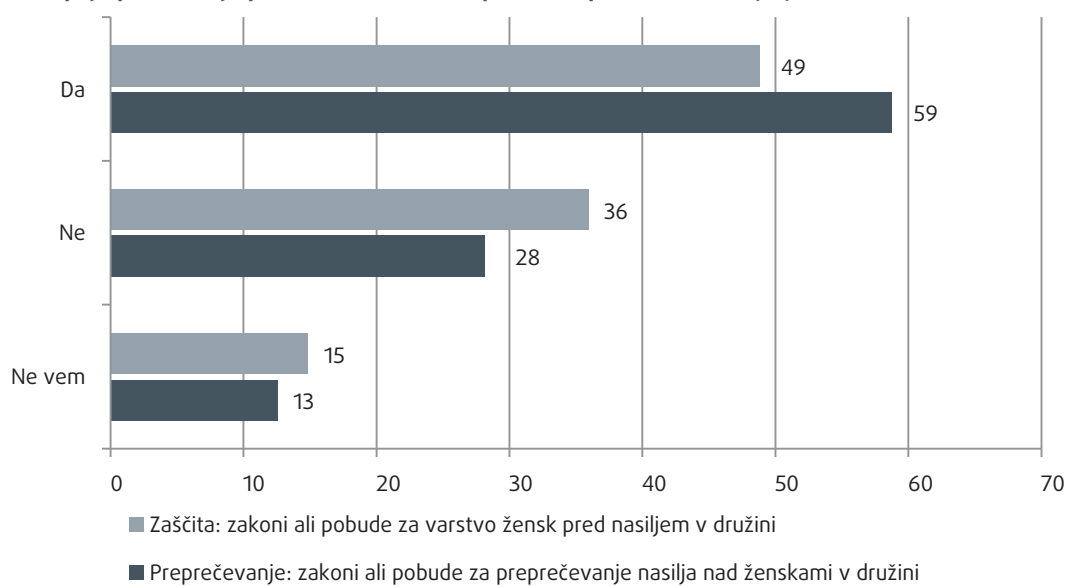
Slika 8: Stališča žensk glede pogostosti nasilja nad ženskami, po državah članicah EU (%)^a

Opomba: a Od vseh anketirank (n = 42 002).

Vir: Podatkovni niz raziskave agencije FRA o spolnem nasilju, 2012.

Slika 9: Stopnja poznavanja posebnih zakonov ali političnih pobud v EU-28 (%)^a

Opomba: ^a Od vseh anketirank (n = 42 002).

Vir: Podatkovni niz raziskave agencije FRA o spolnem nasilju, 2012.

Poti naprej

Raziskava Evropski uniji in njenim državam članicam ponuja najbolj celovit podatkovni niz za vso EU o nasilju nad ženskami, na podlagi katerega je mogoče oblikovati politične odzive in delovanje na terenu.

Agencija FRA je podlagi ugotovitev raziskave – ki kažejo, da je nasilje nad ženskami razširjena, a velikokrat neprijavljena kršitev človekovih pravic v vsej EU – oblikovala niz mnenj, ki so opisana na začetku tega poročila in podrobneje predstavljena na koncu vsakega poglavja v glavnem poročilu o rezultatih, priloženem raziskavi. Oblikovalci politike na ravni EU in državnih ravneh jih bodo lahko uporabili za uvajanje in izvajanje celostnih ukrepov za preprečevanje nasilja nad ženskami na podlagi spola in odzivanje nanj.

Splošne razmisleke kot mogoče „poti naprej“ za odzivanje na nasilje nad ženskami, ki jih je mogoče upoštevati ob obravnavanju rezultatov raziskave, je mogoče strniti takole.

- Prihodnje strategije EU glede enakosti med spoloma bi lahko pri obravnavi ključnih problematičnih področij z vidika izkušenj žensk z nasiljem temeljile na ugotovitvah raziskave. Primeri bi lahko vključevali nove ali na novo odkrite oblike nasilja nad ženskami, kot je zalezovanje ali zloraba novih tehnologij, in tudi vidike nasilja, ki jih ženske manj prijavljajo policiji in ustanovam za podporo žrtvam.
- Glede na obseg nasilja nad ženskami, ki so ga te navedle v raziskavi, bi morale področje pravosodja in notranjih zadev Evropske unije v obdobju po stockholmskem programu zagotavljati, da se nasilje nad ženskami v okviru ukrepov EU proti kaznivim dejanjem in kriminalni viktimizaciji prizna in obravnava kot kršitev temeljnih pravic.
- Direktiva EU o žrtvah se nanaša na vse žrtve kaznivih dejanj in se poleg drugih ranljivih žrtev še zlasti sklicuje na žrtve spolnega nasilja. Pomeni trdno podlago, na kateri lahko države članice zgradijo ciljno usmerjene odzive za izpolnitev potreb žensk, ki so žrtve nasilja, z vidika podpore žrtvam in posredovanja kazenskega pravosodja. V okviru pregleda izvajanja direktive, ki ga je uvedla Evropska komisija, bi lahko z nekim sestavnim delom ocenili, ali direktiva v praksi izpolnjuje potrebe in pravice žensk, ki so žrtve nasilja.
- EU bi morala preučiti možnost pristopa h Konvenciji Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter boju proti njima (Istanbulska konvencija). To je za sedaj najcelovitejši regionalni instrument za boj proti nasilju nad ženskami. Rezultati raziskave agencije FRA lahko države članice EU tudi spodbudijo k ratificiranju konvencije.
- Države članice EU se pozivajo, naj oblikujejo posebne nacionalne akcijske načrte o nasilju nad ženskami, pri katerih naj zaradi pomanjkanja podatkov na nacionalni ravni uporabijo rezultate raziskave. Civilna družba, ki dela z ženskami, ki so žrtve nasilja, lahko koristno sodeluje pri oblikovanju akcijskih načrtov v pomoč pri zagotavljanju praktičnih in trajnostnih rezultatov za žrtve.
- Politika EU na področju zaposlovanja, izobraževanja, zdravja ter informacijske in komunikacijske tehnologije bi morala obravnavati vpliv nasilja nad ženskami na posameznem področju. To bi moralo biti na ravni države članice razvidno iz posebnih posegov politike in nacionalnih akcijskih načrtov, ki obravnavajo ta različna področja.
- EU bi morala zagotoviti možnost, da se lahko mehanizmi financiranja nadaljnega dela v okviru programov Daphne in drugih, ki različno prispevajo k varstvu otrok, mladih in žensk pred vsemi oblikami nasilja, uporabljajo za nadaljnjo podporo raziskavam in delu ustanov civilne družbe za odpravo nasilja nad ženskami. Zlasti je treba financirati dejavnosti namenskih služb za podporo žrtvam na področju nasilja nad ženskami ter še zlasti dejavnosti posebnih služb za podporo žrtvam na področju nasilja nad ženskami.
- Pristop k ženskam, ki so žrtve nasilja, ki je osredotočen na žrtve in pravice, je treba okrepiti na ravni EU in držav članic. V zadnjih letih so se v številnih državah članicah pojavili pozitivni primeri, ki priznavajo nasilje v družini ali med partnerji kot zadevo, kjer mora posredovati država, ne pa kot zasebno zadevo.
- EU in države članice lahko izrazijo svojo zavezo za redno zbiranje podatkov o različnih oblikah nasilja nad ženskami. S tem bi lahko pridobili podatke, potrebne za razvoj odzivov politike in ukrepov na terenu. To bi lahko podpirali Eurostat in njegove ustrezne strokovne skupine, poleg tega bi lahko

podatke uporabljali posebni nadzorni organi ZN, Svet Evrope in Evropski inštitut za enakost med spoloma.

- Politike EU in držav članic ter nacionalni akcijski načrti za boj proti nasilju nad ženskami je treba razvijati na podlagi dokazov, ki izhajajo neposredno iz izkušenj žensk z nasiljem. Podatki o izkušnjah žensk z nasiljem bi se morali zbirati poleg upravnih podatkov in podatkov kazenskega pravosodja,

ki ne zajemajo večine neprijavljene viktimizacije. EU in države članice bi morale biti usklajene pri prizadevanjih za spodbujanje in financiranje raziskav za razkritje informacij o obsegu in naravi nasilja, ki ga doživljajo ženske. Te raziskave je mogoče ponoviti vsakih nekaj let, kar bi omogočilo merjenje gibanj skozi čas.

Raziskava na kratko

Raziskava agencije FRA o nasilju nad ženskami je najbolj izčrpna raziskava v Evropski uniji in svetu doslej, ki obravnava izkušnje žensk z nasiljem in temelji na osebnih razgovorih z 42 000 ženskami.

Ker z uradnimi mehanizmi za zbiranje podatkov ni mogoče zajeti resničnega obsega in narave nasilja nad ženskami, so različni mednarodni in nacionalni organi in organizacije znova in znova opozarjali na potrebo po zbiranju podatkov o tej kršitvi človekovih pravic. EU in njene države članice so z objavo rezultatov raziskave agencije FRA dobile prve primerljive podatke za vso EU, na podlagi katerih lahko oblikujejo politike in sprejemajo konkretne ukrepe za obravnavo nasilja nad ženskami.

Zakaj je agencija FRA izvedla raziskavo o nasilju nad ženskami?

Agencija FRA je pripravila raziskavo po pozivu španskega predsedstva Svetu EU v letu 2010 in tudi na poziv Evropskega parlamenta, naj zbere primerljive podatke o nasilju nad ženskami na podlagi spola.

Kdo je sodeloval v raziskavi?

V raziskavi je sodelovalo najmanj 1 500 žensk iz vsake države članice EU – v razponu od 1 500 razgovorov v Estoniji do 1 620 razgovorov na Češkem – z izjemo Luksemburga, kjer so bili opravljeni razgovori z 908 ženskami.

Raziskava je bila usmerjena na splošno populacijo žensk, starih 18 do 74 let, ki živijo v EU in govorijo vsaj enega od uradnih jezikov v državi svojega stalnega prebivališča. Vse anketiranke so bile izbrane naključno in rezultati raziskave so reprezentativni na ravni EU in na nacionalni ravni.

Kako je bila raziskava pripravljena in kako se je izvajala?

Agencija FRA se je glede zasnove raziskave in vprašanj, ki bodo zajeta, posvetovala s ključnimi oblikovalci politike, izvajalci dejavnosti, raziskovalci in strokovnjaki za raziskave.

V šestih državah članicah EU – na Finskem, v Nemčiji, na Madžarskem, v Italiji, na Poljskem in v Španiji – je bilo izvedeno predhodno preverjanje, s katerim so bila preizkušena vprašanja v raziskavi. Na podlagi rezultatov predhodnega preverjanja je bil oblikovan končni vprašalnik za raziskavo v 28 državah članicah EU.

Vse razgovore z ženskami so opravile ženske, in sicer so anketarke prišle na dom anketirank. Uporabljen je bil standardni vprašalnik, ki ga je pripravila agencija FRA na podlagi uveljavljenih instrumentov za raziskovanje in je bil preveden v glavne jezike, ki se uporabljajo v državah članicah EU. Vprašalnike so izpolnile anketarke, ki so uporabljale tehniko opravljanja razgovorov na papirju (PAPI – Pen and Paper Interviewing) ali računalniško podprto opravljanje osebnih razgovorov (CAPI – Computer Assisted Personal Interviewing), pri katerem so vprašalnik izpolnjevale na prenosnih računalnikih. Razgovori so potekali od aprila do septembra 2012.

Terensko delo je usklajevala družba Ipsos MORI, velika mednarodna družba za opravljanje raziskav, ki je sodelovala z inštitutom HEUNI (Evropski inštitut za preprečevanje in nadzor kriminala, ki je del Združenih narodov) in inštitutom UNICRI (Raziskovalni inštitut za raziskovanje medregionalnega kriminala in pravosodja). Projekt v celoti je usklajevalo osebje agencije FRA.

Po čem je spraševala raziskava?

Raziskava je zajemala osebne izkušnje žensk s fizičnim in spolnim nasiljem, partnerjevim psihološkim nasiljem, spolnim nadlegovanjem in zalezovanjem. Večina vprašanj se je nanašala na izkušnje, ki so jih ženske imele od 15. leta starosti, nekaj pa tudi na izkušnje žensk z nasiljem v otroštvu – pred 15. letom starosti –, pri katerem so bili udeleženi odrasli storilci. Raziskava je vključevala tudi vprašanja o mnenjih in stališčih žensk glede nasilja nad ženskami in nasilja v družini.

Vprašanja v raziskavi so se nanašala na nasilje partnerjev in drugih storilcev. Ženske so odgovarjale tudi na več osnovnih vprašanj o njihovi starosti, izobrazbi in zaposlitvenem statusu (na primer), na podlagi katerih je mogoče podrobneje analizirati soodvisne dejavnike in dejavnike tveganja pri viktimizaciji.

Vse ženske so v raziskavi odgovarjale na ista vprašanja, prevedena v posamezne jezike držav članic.

Več podatkov o poteku in spremljanju terenskega dela je na voljo v celotnem tehničnem poročilu o raziskavi na spletnem naslovu: <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/vaw-survey-technical-report>.

FRA – Agencija Evropske unije za temeljne pravice

Nasilje nad ženskami: vseevropska raziskava

Rezultati na kratko

Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije, 2014

2014 – 44 p. – 21 × 29.7 cm

ISBN 978-92-9239-394-6

doi:10.2811/61976

Večina informacij o Agenciji Evropske unije za temeljne pravice je na voljo na spletu. Dostop do njih je mogoč prek spletne strani FRA (<http://fra.europa.eu>).

KAKO DO PUBLIKACIJ EVROPSKE UNIJE

Brezplačne publikacije:

- en izvod:
na spletni strani EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- več kot en izvod ter plakati in zemljevidi:
pri predstavništvih Evropske unije (http://ec.europa.eu/represent_sl.htm),
pri delegacijah v državah, ki niso članice EU (http://eeas.europa.eu/delegations/index_sl.htm),
pri službi Europe Direct (http://europa.eu/eurodirect/index_sl.htm) ali
s klicem na telefonsko številko 00 800 6 7 8 9 10 11 (brezplačna številka za celotno EU) (*).

(* Informacije so brezplačne, kakor tudi večina klicev (nekateri operaterji, telefonske govorilnice ali hoteli lahko klic zaračunajo).

Publikacije, ki so naprodaj:

- na spletni strani EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Plačljive naročnine:

- pri prodajnih zastopnikih Urada za publikacije Evropske unije (http://publications.europa.eu/others/agents/index_sl.htm).

HELPING TO MAKE FUNDAMENTAL RIGHTS A REALITY FOR EVERYONE IN THE EUROPEAN UNION

Nasilje nad ženskami posega v bistvene temeljne pravice žensk, kot so dostojanstvo, dostop do sodnega varstva in enakost med spoloma. Vsaka tretja ženska je na primer doživela fizično in/ali spolno nasilje po 15. letu starosti, vsaka peta je bila žrtev zalezovanja, vsaka druga pa je bila soočena z eno ali več oblikami spolnega nadlegovanja. Tako pridobljena slika kaže, da je zlorab, ki prizadenejo življenja mnogih žensk, mnogo, a se o njih sistematično premalo poroča pristojnim organom. Uradni podatki tako ne kažejo prave ravni nasilja nad ženskami. Raziskava agencije FRA je prva te vrste, ki raziskuje nasilje nad ženskami v vseh 28 državah članicah Evropske unije. Temelji na razgovorih s 42 000 ženskami iz vse EU, ki so jih vprašali, ali so kdaj izkusile fizično, spolno ali psihično nasilje, vključno z nasiljem s strani intimnega partnerja (nasilje v družini). Raziskava je vsebovala tudi vprašanja o zalezovanju, spolnem nadlegovanju in vlogi, ki jo imajo nove tehnologije v primerih zlorabe žensk. Postavljeno je bilo tudi vprašanje o zlorabi v otroštvu. Na podlagi podrobnih ugotovitev agencija FRA predlaga ukrepe, ki bi presegali ozke okvire kazenskega prava, na različnih področjih, kjer lahko pride do nasilja nad ženskami in ki segajo od zaposlitve in zdravja do novih tehnoloških medijev.

Urad za publikacije

FRA – AGENCIJA EVROPSKE UNIJE ZA TEMELJNE PRAVICE

Schwarzenbergplatz 11 – 1040 Dunaj – Avstrija

Tel. +43 158030-0 – Faks +43 158030-699

fra.europa.eu – info@fra.europa.eu

facebook.com/fundamentalrights

linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency

twitter.com/EURightsAgency

ISBN 978-92-9239-394-6

9 789292 139394 6